

మహానామములు.

(రాజకపువారులు)

గ్రంథకర్త:

గోంరాజు సీతారామారావు

ప్రకటనకర్త:

మారుకూరి సుబ్బారావు

ప్రొద్దయిటరు:— నరస్వతి బుక్స్ డిపో, బెజవాడ.

57
/

1936

కాకతీయ రిజిస్టరు

2 [వెల 0—8—0

035,244,1
G6

మాస్వంత ప్రచురణములు.

—♦ ఆంధ్రనాటకములు ♦—

* కోకిల పాట ల	1-0-0
విప్రనారాయణ డిటా	1-0-0
* మార్కండేయ ము ను	1-0-0
* కచదేవయాని డిటా	1-0-0
* వజ్రుని డిటా	1-0-0
* రణరిక్తన డిటా	1-0-0
* బిల్వమంగళ డిటా	1-0-0
* కుశలవ డిటా	1-0-0
* రాజ్యక్తి డిటా	1-0-0
* అనమాయ డిటా	1-0-0
* చంద్రగుప్త డిటా	1-0-0
* లంకాదహనము మ య	1-0-0
రామరావణసంగ్రామము	1-0-0
* చాకామిశ్ర మ అ	1-0-0
కృష్ణలీల డిటా	1-0-0

—♦ ఆంధ్రనాటకములు ♦—

జయంతజయపాలం ఆ న	0-12-0
రసపుత్రవిజయం ఇ య	1-0-0
రాణావరాహసింహ డిటా	1-0-0
చంద్రగుప్త న శ	1-0-0
దుర్గాదాసు జ శ	1-0-0
రాణావరాహసింహ డిటా	1-0-0
పాదుకాచట్టాభిషేకం పా ల	1-4-0
రాధాకృష్ణ డిటా	0-12-0
హృద్విలియంధము త్రి కృ	1-0-0
కృష్ణలీల బళ్ళారి క న	1-4-0
లవకుశ డిటా	1-4-0
రామదాసు బళ్ళారి డి గో	1-0-0
సంపూర్ణభారతం బళ్ళారి క న	1-0-0
శ్రీరామరాజనాయకం పి చి	1-0-0
కాలకేతనము సో రా	1-0-0
సలీనమ్మబాయి డిటా	0-12-0
బలిబంధనము చ శ	1-0-0
* భక్తప్రహ్లాద క గో	0-12-0
తెనాలిరామకృష్ణ చి సో	0-8-0
రాజ్ మహల్ సో రా	1-0-0
* మారుతిమెరావణ డిటా	0-12-0
సంగీతశశిరేఖ డిటా	0-8-0
ప్రతాపరుద్రీయం డిటా	1-0-0
అలీబాబా 40 దొంగలు	0-12-0
సర్వహరిశ్చంద్ర డిటా	0-12-0
శ్రీకృష్ణప్రతిష్ఠ న క	0-8-0
* గయోపాఖ్యానము చ ల	0-8-0
* సక్కుబాయిసాంగన్నచం కే	0-10-0
రాధాకృష్ణ సాంగన్న చ శ	0-12-0
మలాభారం సాంగన్న డిటా	0-12-0
* వికీన్ స్వామిసాంగన్న ప న	0-12-0

ములు ఆచ్చులో నున్నవి.

035,2x1,1 8166
G6

Subbarao, Kurukuri
Prabhasanamalu

రావు, ప్రొఫెసియల్,

8166

❀ ❀ ❀ ❀ ❀

[illegible]

మాస్వంత ప్రచురణములు.

—• ఆంధ్రనాటకములు •—

* కోకిల పా ల	1-0-0
విప్రనారాయణ డిటా	1-0-0
* మార్కండేయ ము ను	1-0-0
* కచదేవయాని డిటా	1-0-0
* పద్మిని డిటా	1-0-0
* రణరిక్తన డిటా	1-0-0
* బిల్వమంగళ డిటా	1-0-0
* కుశలవ డిటా	1-0-0
* రాజ్యశ్రీ డిటా	1-0-0
* అననూయ డిటా	1-0-0
* చంద్రగుప్త డిటా	1-0-0
* లంకాదహనము చ య	1-0-0
రామరావణసంగ్రామము	1-0-0
* చాకామిథి మ ఆ	1-0-0
కృతలీల డిటా	1-0-0

—• ఆంధ్రనాటకములు •—

జయంతజయపాలం ఆ న	0-12-0
రసపుత్రవిజయం బ య	1-0-0
రాణావ్రహ్మసేంగ్ డిటా	1-0-0
చంద్రగుప్త న శ	1-0-0
దుర్గాదాసు జ శ	1-0-0
రాణావ్రహ్మసేంగ్ డిటా	1-0-0
పాదుకాపట్టాభిషేకం పా ల	1-4-0
రాధాకృష్ణ డిటా	0-12-0
హర్షినియుద్ధము శ్రీ కృ	1-0-0
కృష్ణలీల బళ్ళారి శా న	1-4-0
లవకుశ డిటా	1-4-0
రామదాసు బళ్ళారి డి శా	1-0-0
సంపూర్ణభారతం బళ్ళారి శా న	1-0-0
శ్రీరామాంజనేయం పి చి	1-0-0
కాలకేతనము సో రా	1-0-0
సతీసక్కుబాయి డిటా	0-12-0
బలిబంధనము చ శా	1-0-0
* భక్తప్రహ్లాద కొ శా	0-12-0
తెనాలిరామకృష్ణ చి సో	0-8-0
రాజ్ మహల్ సో రా	1-0-0
* మారుతిమైరావణ డిటా	0-12-0
సంగీతశశిరేఖ డిటా	0-8-0
ప్రతాపరుద్రీయం డిటా	1-0-0
అలీబాబా 40 దొంగలు	0-12-0
సత్యహరిశ్చంద్ర డిటా	0-12-0
శ్రీకృష్ణప్రతిష్ఠా ను శా	0-8-0
* గయోపాధ్యాయము చ ల	0-8-0
* సక్కుబాయిసాంస్కృచ శా	0-10-0
రాధాకృష్ణ సాంస్కృ చ శా	0-12-0
తులాభారం సాంస్కృ డిటా	0-12-0
* వికీర్ ప్యాలాసాంస్కృ ప్ర న	0-12-0

ములు అచ్చులో నున్నవి.

035,2x1,1 8166
G6

Subbaram, Kurukuri
Prahazanamalyu

ప్ర రా వు, ప్రాప్తియిటరు,

ముక్తి, దివ్య, తెలుగు (కృష్ణాంశు)

ప్రహననములు.

(నాటకపు షాద్దులు)

గ్రంథకర్త:

దోణంరాజు సీతారామారావు

ప్రకటనకర్త:

కుదుకూరి సుబ్బారావు,

నరస్వతీ బుక్ డిపో

బెజవాడ.

మూడవ కూర్పు 1000.

సుజనరంజనీముద్రాశాలయందు ముద్రితము.

1936.

శోభిరైటు రిజిష్టరు

[వెల 0-8-0.]

035, 2 x 1 x 1

66

ప్రహసనము:— 1. పంచమహాపాతకుడు.

ఇందువచ్చుపాత్రలు.

సుబ్బిసెట్టి—కోమటి.

పంచమహాపాతకుడు—రాజు.

మంత్రి—

చాకలిపేరిగాడు—

స్త్రీలు.

సుబ్బిసెట్టిభార్య—

AGADGURU VISHWANATHA
SIMHASAN JANGAMAWADI

LIBRARY

Jangamawadi Math, Varanasi

No. 9166

ప్రహసనము 1.

(పంచమహాపాతకుడు)

రంగము:—[గృహద్వారము ముందు సుబ్బిసెట్టి ప్రవేశము]

సుబ్బి—(తలుపుకొట్టుచు) ఒసే! తలుపు. తలుపు. (జవాబు రాక పోవుటచే మరలగొట్టుచు) ఏమే! ఎంత పిలిచినా పలకవు. ఇంత సెనుమొచ్చిందే.

(లోపలనుండి)

ఇదుగో! వస్తున్నా. ఊరికే తలుపు బాదుకొంటావెందుకు? నీగోలే నీదిగాని యింట్లో సంగతిచూడవు.

భార్య—(తలుపుతీసి) రవ్వెంతసేపు ఆగలేవూ? తలకు నీళ్ళోను కుంటూవుంటే!

సుబ్బి—నువ్వు తలకోసుకుంటున్నావన్నసంగతి నాకేం తెల్సు?

భార్య—ఒఖటా పని యెన్నిటికని యేడవను. దొడ్డినుట్టూ దడి కట్టించమంటే కట్టించవు. దిక్కుమాలిన గాడిదెలు, మేకలు వచ్చి తినిపోతూన్నాయి. బీరపాదంతా దుంపశుద్ధింది.

సుబ్బి—యేవన్నా తినిపోయాయేవిటి?

భార్య—యేడుపంతా యేమిటి? ఆసాకలోడి గాడిదొచ్చితినిపోయింది. ఎన్నిసార్లు కొట్టావున్నా వస్తూనేవుంది. ఎందాకాఅని కావలా కాయను. (ఎదుట చూచి తొందరతో) అదుగో! అదుగో! మళ్ళీవచ్చింది. (పోబోవును.)

సుబ్బి—వుండుండు. కాలిరగేస్తేనేకాని దీనికి బుద్ధిరాదు.

(నిష్క్రమించును)

భార్య—(ఎదుట జూచుచు) సంపు. దిక్కుమాలిన గాడిదె.

సుబ్బి—(ప్రవేశించి) కాలిరిగింది. దీనితల్లి సిగకొయ్య. ఇహమ్మల్లి మనదొడ్డికేసి చూడదు. (ఇంచుక యూరకుండి) వంచిడిచొత్తాను (లోపలికిపోవును.)

(తెరలోకేకలు)

భార్య—ఏమిటాకేకలు. (చూచుచున్నది)

చాకలివాడు—(ప్రవేశించి) గొప్పోరైతే గొప్పోరులాగుండాలి కాని యిట్టాటివనులు సేస్తారా? నోరులేని జీవం దానికేంతెల్పు. మనుసులుకే చిగుచరం లేకుండావుంటే. (కోమటి భార్యంజూచి) నీకేం బుద్ధిలేదాయేంటి గాడిద కాలిరగేశావు. పుట్టంగానేనరా. నదుప్రకాశ్నోడికంటే సాకలోడుమేలన్నారు.

సుబ్బి—(ప్రవేశించి) ఏమిటా. మహాకేకలేస్తావు. గాడిదను పూరి మీద తోలి పాదులు తిండానికి వైదులై యెవ్వరూరుకుంటారు?

భార్య—చూడుమరి. గాడిదచేత పాదులన్నీ తినిపించిందికాకుండా కేకలేట్టున్నాడు. వైట్ల వశంకాకుండా యేడుస్తున్నాడు.

చాక—అట్టానా అగాడిదను కొట్టిన దెబ్బలు నిన్నుకొట్టే యెట్టా వుంటుందో.

భార్య—దిక్కుమాలిన ముండాకొడకా? నన్ను కొట్టావంటా. ఎచ్చు తగ్గులేకుండా మాట్లాడ్తావు. అట్టేపేలావంటే గాడిదకయినట్టే నీకు అవుతుంది.

చాక—(కోపముతో) సాకలోడంటే సులకనగా వుండాడుకామోను!
నాదెబ్బ యెప్పుడూ యెఱగరు. నువ్వు నన్ను కొట్టానన్నావుగాని
నేను కొట్టుండా. దిక్కున్నసోట సెప్పకోండి. (ఒకదెబ్బవేయును.)

సుబ్బి—ఏవి. ఆపొగరు. మైలగుడ్డలుతికి బతికే ముండాకొడకా.
తప్పతాగి అల్లరిసెయ్యడాని కొచ్చావు. ఆడదాన్ని చెయ్యిచేసు
కొని యిల్లాచేస్తావుగా. నీదుంపతెగ. ఏదీ! ఈసారి కొట్టచెప్తాను.
గొయ్యితిసి పాతిపెడ్డా! మదవెక్కి ఏడుస్తున్నావే?

భార్య—నీచేతులితగ. నీజిమ్మపడ. నీయిల్లు వల్లకాడ్డై పోను. నువ్వు
నాశనవై పోవ. నీ వెల్లాం తాడుతెగ. నీకడుపుకాల. నువ్వు మండి
పోను. నువ్వెప్పుడు చచ్చిపోతావురా. నీకావ్ంతకళ్ళస్సూడా.

చాక—అట్టాగే తిట్టువుండు. దగ్గట మొగుడుండాడని అనుకొన్నా
వేమో?

సుబ్బి—మొండిముండాకొడకా! నీకేవిభయం? వుండు రాజుగారితో
చెప్పి రోగం కుదురుస్తా.

చాక—కోమటి బెదరింపులుకు జడిసేపూణ్ణికాను. నిచ్చేపంపంటి
గాడిదనుకాళ్ళిరగేసి నాకూట్లో ధుమ్ముకొట్టారు. (నిష్క్రమింప)

భార్య—వీడికేం పొయ్యేకాలం వచ్చిందో. కడుపుమీద కొట్టేడు.
కడుపంతా నొస్తూవుంది.

సుబ్బి—కడుపుతోగూడా వుండావు. వీడితల్లికడుపుకాలా. ఈడిదుంప
తెగై వలసిందేగాని నీచుడుతో మన కెందుకని పూరకొన్నాను.
అయినా రాజుగారితోచెప్పి యిడిపొగరు తీయిస్తాను. రా.
(చేయిబట్టుకొని లోపలికి బోవును.)

రంగము:—(పంచమహాపాతకుడు — మంత్రి) ప్రవేశము.)

పంచ—మంత్రి! దేవుళ్ళనీ, దేవతలనీ, ఉత్సవాలనీ మనరాష్ట్రంబో

వున్న జనులంతా తెగసాము ఖర్చు పెట్టకుండా, ప్రతిపురుషుడు వద్దెనిమిదియేండ్లు వయస్సుదాటినది లగాయతు శక్తివున్నంత వరకు సురాపానము చేయుచుండవలెననిన్నీ, జూదమాడుచుండవలెననిన్నీ, స్థితినిబట్టి వేశ్యలకుఁ దోడ్పడుచుండవలెననిన్నీ నా యాజ్ఞగా చాటింపు చేయించినావా? ఇందుకు వ్యతిరేకంగా ప్రవర్తించే వాళ్ళకి ఎక్కువ పన్ను వేయించడమే కాకుండా, కఠిన శిక్షగూడా విధింపబడునని తెలిసినావా?

మంత్రి—ఆజ్ఞ ప్రకారము చాటింపు చేయించినాను. తరువాత సంగతి యెట్లుండునో (ఎదుట జూచి) మావుకారు సుబ్బిసెట్టి రోజు కొనుచు బరుగెత్తుకొని వస్తున్నాడు. ఎందులకో.

సుబ్బిసెట్టి—(ప్రవేశించి) మహారాజా! నేను మీపూర్వపుండలేను. చాకలోడికింత పొగరా? వీడిచేతులుకాల. ఎక్కడికైనా పొమ్మంటే పోతాము. ఈవాళ పొద్దున్నే లేచి నా భార్య యెవరి పాడుమొగం చూచిందో?

పంచ—సుబ్బిసెట్టి! ఈగంద్రగోళము యేమిటి? సంగతి చెప్పకుండా గోలయేమి?

సుబ్బి—తప్పత్రాగి నా యింటిముందుకు నచ్చి పిచ్చి కూతలు కూయడమే కాకుండా అమ్మ! వీడితల్లి బొడ్డుపొక్క - చాకలి పేరిగాడు.

మంత్రి—సెట్టి - సంగతి తెమల్చక, మహారాజుగారికి శ్రమ యిస్తున్నావు. చాకలి పేరిగాడేమిటి? త్రాగడం యేమిటి.

పంచ—త్వరగా అడేమిటో చెప్పు.

సుబ్బి—రాజుగారూ, యేవనిచెప్పను. సిగ్గు. సిగ్గు. ఈవాళ చాకలి పేరిగాడు మాయింటికి తాగివచ్చి మాదొడ్లో పాదు మేస్తూవుంటే వాడిగాడిదను కొంచెంలదలించామని కోపంచేత, నా భార్యకడుపు

మీద కొట్టినాడు. నాభార్య నిండుగర్భిణి. ఆదెబ్బయొక్క అడుగుకు గర్భము జారింది. ఏలినవారు న్యాయం విచారించాలి.

పంచ—(పక్కనుజూచి) సేవకా! నీవుపోయి తక్షణం పేరిగాడిని తీసికొనిరా.

సుబ్బి—మహారాజా! ఆచాకలోడి మదమణచాలి. నాకు మహా గొప్ప చింత తెచ్చిపెట్టినాడు.

(సేవకుడు — పేరిగానితో ప్రవేశించును.)

చా-పేరి—పెబువులికి దండాలెట్టుండా.

పంచ—ఏమిరా! నీవు యీవాళ సుబ్బిసెట్టి యింటికి వెళ్ళి యీతని భార్యను కడుపుమీద కొట్టినావట.

చా-పేరి—(సుబ్బిసెట్టిని జూచి) ఓయబ్బో! కోవటోయన! పెభువు లతో సెప్పి నాపాణం తీయించేదావనుకొన్నావా యేంటి. ఈరుధర్మం యిచారించరూ. వుండుతమాసా సూపిస్తా. (రాజుతో ప్రకాశముగా) బాబూ! ఏలినోరికాడ ఆబద్ధం సెప్పడవెందుకు? నా గాడిద యీశ్వదొడ్లోపడి పాదుమేసిందని నోరులేని జవాన్ని కాళ్ళిరగకొట్టినాడండీ. దానిముఠాన నాకెంతనష్టమో చిత్త గించండి. గుడ్డలు మోయడానికి నాకు దిక్కులేదండీ. కూట్లో దుమ్మోళాడండీ. నాయిం యిశారించండి. దొరలు. మీపాదాలకి మొక్కుతా. గులాబ్బోణ్ణి.

పంచ—(సుబ్బిసెట్టినిజూచి) సుబ్బిసెట్టి! నీపిర్యాదు విన్నాను. ఈ చాకల చెప్పినదిన్నీ విన్నాను. మొత్తముమీద యిద్దరిలోను తప్పంది కాబట్టి యెవరికీ నష్టంలేనిపంపిణీని తీర్పుచెప్తాను. వినండి. సెట్టి! నీవు వాని గాడిదకాలు విఱుగగొట్టుటచేత వాని వృత్తిక భంగము గలుగును. కావున నీవాగాడద కాలునకు కట్టుకట్టించి బాగుచేయించుతూ అది కుదిరేవరకు వాని గుడ్డలు

నీవు మోయుచుండుము. (చాకలినిజూచి) ఓరీ! నీవు కొట్టుట వలన కోమటిభార్యకు గర్భము జారినది. నీవామెకు మరల గర్భము నిలుచునట్లు చేయుము. పొండు ఇక మాట్లాడకుడు. సుబ్బి—రామ - రామ. ఇదెక్కడతీర్పు? ఇదేంరాజ్యం- అందుకనే కాలంపీలా మండిపోతూవుంది.

(అందఱు నిష్క్రమింతురు.)

—* ప్రబంధములు *—

విజయవిలాసము	0- 8-0	అయ్యరెడ్డి నైద్యసారము	0-8-0
శశిరేఖా పరిణయము	0-12-0	నైద్యరహస్య దీపిక	0-8-0
వేమనరత్నములు	0- 8-0	సహదేవ పశునైద్యము	0-8-0
భాగవతరత్నములు	0- 8-0	శోభనోగనివారణి	0-8-0
భగవద్గీత	1- 0-0	—* జ్యోతిషగ్రంథములు *—	
భారత పద్యరత్నావళి	0- 8-0	అదృష్టదీపిక మ॥ అ॥	0-8-0
శతకరత్నములు పా॥ 1,2,3.	1- 8-0	జ్యోతిషకఫల పరీక్షిని మ॥ అ॥	0-8-0
		హస్తసాముద్రికము	0-4-0

—* వైద్యగ్రంథములు *—

బసవరాజీయము	5-0-0
శాక్తిభారతసంహిత	3-0-0
వస్తుగుణపరిధీపిక	4-0-0
గృహవైద్యచిక్తానామము	1-0-0
జీవా రెండవభాగము	1-0-0
సదైవద్యజీవనము	0-8-0
అనుపానమంజరి	0-8-0
గోసాయిచిటికెలు	0-8-0

—* కథలు *—

కాశీమజిలీలు	1- 0-0
వస్నెందురాజుల కథలు	0-12-0
మహావతివృత్తల కథలు	0- 8-0
భట్టివిక్రమార్కుని కథలు	1- 0-0
నాటకపు పార్శ్వములు	0- 8-0
మహానందీశ్వర మహాత్మ్యము	0- 4-0
శయ్యాగృహ రహస్యములు	1- 0-0

వలయువారు:— సరస్వతీ బుక్కుడిపో, బెజవాడ.

ప్రహసనము 2. వేశ్య.

ఇందువచ్చుపాత్రలు.

శ్రీధరరావు—బ్రాహ్మణుడు.

సుబ్బారావు—శ్రీధరరావున్నేహితుడు. (బంటోతు వేషము వేసినవాడు.)

రామభద్రుడు—తార్పుకాడు. (శూద్రుడు]

నరసింహారావు.

రామారావు.

లక్ష్మీకాంతం.

కామేశ్వరరావు.

(శ్రీధరుని జమీందారు వేషముతో రంగ
నాయకి యింటికి సవారీలో కూర్చుండబెట్టి
తీసికొని వెళ్లినవారు.)

స్త్రీలు.

రంగనాయికి—వేశ్య.

నరహరి—వేశ్యమాత.

ప్రహసనము 2. వేశ్య.

రంగము:—(శ్రీధర రావు—ప్రవేశము.)

శ్రీధ—(తనలో) నేనెంత ప్రయత్నం చేసినా ఆరంగనాయకి నాయు
ద్యమమునకు సమ్మతించక యున్నది. అది నా మొగమెటుగక
పోయినను దానింటికి, నేను నాటకములలో రాజువేషం వేసేవా
డిని అని కబురు పంపించినను సమ్మతించలేదు. మరే వేశ్యలు
అందఱందాలుచూస్తారా! వాళ్ళకు డబ్బే ప్రధానం. అందులో
ఈముండకు మొదలునుంచి తుదవరకు ఒకటేడబ్బు. అల్లాటప్పడు
పాతికలు ముప్పైలు యియ్యడానికి, యీవాళ జమీందారు
మోస్తరుగావుండి, రేపు అడుక్కొనితినే వాళ్ళకు చెల్లించిగాని
నాబోటివాడికెక్కడ సాధ్యమవుతుంది. కంపెనీలో వేషాలు
వేసేటందుకు యిచ్చే నెలజీతం పూటకూళ్ళకు, బట్టలకు, అత్తర్సు
తలనూనెలకే కటాకటిగా సరిపోతుంది. మల్లీస్వగ్రామంలోవున్న
కుటుంబము చావవలసిందే. కంపెనీలలో వేషాలువేసే యీ
రాగికానిడబ్బులు కంపెనీవిడిచిపెట్టి మరోచోటికి వెళ్ళి తేమారపు.
(ఇంచుక యూరకుండి) నాకు రంగనాయకి నిషయంలో మోహ
సంబంధమైన పట్టుదల యేమీలేదుగాని, వేశ్యలలో రణపెం
యైన దానికిడగిన పరాభవము చేయవలెనని మాత్రము గట్టిపట్టు
దల యున్నది.

సుబ్బారావు—(ప్రవేశించి) ఏమిరా! శ్రీధరా! ఆలోచిస్తున్నావు
నీకెప్పుడూ రంగనాయకి మీదనేభ్రాంతి. వూరికేలాభంలేని
ఆలోచనలు ఎందుకు ఆలోచిస్తావు?

శ్రీధ—అవునురా. కాని, ఆరంగనాయకి యింటికి మనము యేల్చా
గుననైనా వెళ్ళి పరాభవించాలి, లేకపోతే కొంపలుమింగే
మనకు వశముగాక పోవుటయేమి!

సుబ్బా—ఇది నకడివల్ల అయ్యేపనిగాదు. నీదయినావేస్తే మంచి “స్లాను” వెయ్యాలి. ఆలోచించిచూడు. ఒకఆట ఆడిద్దాము.

శ్రీధ—(ఆలోచించి) మంచి మార్గం సమయానికి స్ఫురించింది. సాధారణంగా యీవూళ్ళో బోగమువాళ్ళ యిళ్ళల్లో తిరుగుతూ వుంటాడే, రామభద్రుడుని నీవెఱుగుదునా?

సుబ్బా—ఎరుగకేమి! బోగంవాళ్ళకు వాళ్ళనీ వీళ్ళనితార్చి పొట్ట పోసుకుంటూ వుంటాడు.

శ్రీధ—వాడిని మనమీరోజునే యేలానైనా పట్టుకొని, అసలు సంగతి వాడితో చెప్పకుండా చోకుపర్తి జమీందారుగారు వచ్చినారనియు, సీరాత్రి యింటికి వచ్చెదరనియు గబురు పంపు దాము. మనబోటి వాళ్ళంటే పెంకిముండ ఊ అనదుగాని, జమీందారుగారంటే సరేనంటుంది. తరువాత రాత్రి నెమ్మదిగా ఈ సంగతి రామన్నకుగూడా తెలియనీయకుండా, మనలో యెవరైనా ఒకరు జమీందారు వేషము వేసికొనేది. ఒకడు బంట్రోతు. సవారీ మోసేవాళ్ళు మనవాళ్లే అయియుండాలి. ఆపశంగా వెళ్ళేది.

సుబ్బా—మంచి యెత్తు యెత్తినావురా. కాని, జమీందారి వేషానికి నీవేతగినవాడవు. ఆలబ్బలు, ఆలటక్కులు, ఆకివి, ఆమాటలచమ త్కారము నీవద్దనే యున్నది. ఇదికాకుండా కంపెనీలోగూడా నీవేరాజువు. ఈకార్యానికి గూడ నీవే రాజుగానేయుండు. బంట్రోతు వేషము నేను వేస్తానులే. కాని పల్లకీబోయాల విషయమై యాలోచనగా వుంది.

శ్రీధ—పరవాలేదు. లక్ష్మీకాంతం, రామారావు, సరసింహారావు, కామేశ్వరరావు, నేను చెప్పితే సరదాచేత యీపని కొప్పుకుంటారు.

సుబ్బా—ఇక అల్లాగయితే, రామభద్రుడిని పట్టుకొని తంతునకుపు
దామురా.

(నిష్క్రమింతురు)

రంగము—(రంగనాయకి యిల్లు - రంగనాయకియు - వేశ్యమాత)
వేశ్య—అమ్మాయీ! ఎవరో డోకువర్తి జమీందారుగారు వస్తారని
రామభద్రుడు చెప్పినాడే యింకా రాలేదేమి?

రంగ—వస్తారు. ఏదీయింకా పదిఘంటలు కొట్టలేదు. వీధిలలుపు
తీసివుంచినావుకదా. ఆయన సవారీమీద వస్తాడట.

వేశ్య—ఈయన యెవరో యిదివఱకు మనము యెఱుగము. యిక్కడ
కేదో పెద్ద పనిమీదనే వచ్చినాడట. యిటువంటి వాళ్ళ పాపకం
బాగావుండాలి. నీవు ఆయన్ని యేలాగు వలలో వేసికొని, తన
గ్రామంవిడిచి యీవూళ్ళో వుండేటట్లు చేస్తావూ!

రంగ—ఈచదువు చిన్నప్పటినుండి చదివినదేకదా! విటులు వేశ్య
లకు పెంపుడు కుక్కలేకదా! (ఎదుటఁజూచి) అదుగో! ఎవ్వరో!
వస్తున్నారు.

సుబ్బారావు—(బంట్రోతు వేషముతోఁ బ్రవేశించి) జమీందారుగారు
వస్తున్నారు.

రంగ—(తొందరతో) అమ్మా! వారి సంగతిచూడు.

(గదిలోకి పోవును)

[అంత సవారిలో యెక్కి శ్రీధరరావు ప్రవేశించును. ♦ ♦

♦ ♦ సవారి మోయుచున్న స్నేహితులు సవారి దింపుదురు.

సుబ్బా—(బంట్రోతుచర్య నటించుచు) బాబుగారు దిగవచ్చును

ధ—(సవారినుండి దిగును)

శ్యమా—ఈలా దయ సేయండి. మీ వంటివారిని గౌరవించు స్థితి యందున్న వారముకాము. (రంగనాయకిను జేరించి) అమ్మాయీ! మనయిల్లు పావనం చెయ్యడానికి ప్రభువు వచ్చినారు. వారి నేలాగున గౌరవించెద వ్రా. చిన్నదానవు.

ధ—(తనలో) ఇక్కడ అంతా నాటకము వేషమే నటించవలెను. (రాజశీవిజూపుచు) అంతా భాగ్యవంతులే వుంటారు, దాని కేమి. (ఇంచుక నడవగా రంగనాయకి ఎదురు వచ్చును.)

గ—(దండముబెట్టి) రాజావారు యీలా దయచేయవచ్చును. (గదిలోనికి తీసికొనిపోయి) ఇక్కడ దయచేయుడు.

ధ—(తనలో) ఓహో! ఏమి! ఈజగన్మోహన విగ్రహము. ఈ రణపెంకిముండ సునాయానముగా మనవలలో పడినది.

బ్బా—(శ్రీధరునిజూచి) బాబూ! బోయీలను సవారీ బసకు తీసికొని వెళ్ళమని సెలవిస్తారా! వుంచమని సెలవిస్తారా!

ధ—సవారీ తీసుకొనివెళ్ళి మళ్ళీ తీసికొని రావడం యెందుకు? వుండమను. రెండు గంట లవగానే బసకు వెళ్ళుదాము.

బ్బా—(తనలో) ఆహా! నేడు వీని యదృష్టం.

(నిష్క్రమించును).

గ—ఏలినవారు యిక్కడి కెప్పుడు వచ్చినారు? ఇంకా వుండురా?

ధ—(తనలో) ఇది నన్ను, అప్పు డప్పుడు నాటకములలో వేష ములు వేసినప్పుడు చూచి యున్నను నన్ను ఆన్వాలు పట్టలేదు. (కాశముగా) నేను చాలా పెద్ద పనిమీదనే యిక్కడికి వచ్చి సు. ఇంకా మానం వుంటాను.

రంగ—సంతోషం. గంగానది చౌటి నేలమీద ప్రవహించిన
మీరు యీ రోజున మా యింటికి వచ్చినారు.

శ్రీధ— నీ సౌందర్యమే యిందులకుఁ గారణము.

రంగ— నేను తమ వినుతికి దగిన సౌందర్యవతినా ?

శ్రీధ—నందియమేమి యున్నది ? కాని, చిరకాలమునుంచి నా
మనస్సులో ఒక కోరిక వున్నది. ఆవిషయము నేను స్వయముగా
మాట్లాడవలెనని వున్న వుద్దేశంచేతనే, స్వయంగా వచ్చినాను.
అసలు నిన్ను మా పూరిలో వుంచుదామనే నా యభిప్రాయము.

రంగ—“రాజు తలచుకొంటే దెబ్బల కేమి కొడువ” అన్నట్లు తమ
దయ వుంటే అది యెంత పని. నేనున్నా తమ బోటివా
ప్రపకంలో వుండవలెననియే యున్నది. నా సంగతి మీద
విన్నారో లేదో కాని నేను తక్కిన వేశ్యలవలె అల్లరిచిల్లరిగా
తిరుగుదాననుగాను. ఏమిటో దిక్కుమాలిన వృత్తియైనను
కాస్త గౌరవముగానే బ్రదుకుతున్నాను.

శ్రీధ—(తనలో) ఈ ముక్కలు ప్రతివేశ్య నోటినుండి మాము
లుగా వచ్చేవే. మనకు తెలియని టక్కుటమార గజకర్ణ గోక్షర్ణ
విద్యలెక్కడఉన్నవి ? (ప్రకాశముగా) ఆహా ! నేనెటుగనా !
నీవు చిల్లరపద్దుల కానపడే దానవుకావు. నేనుమాత్రం సామాన్య
వేశ్యల యింట్లో వెళ్ళుతానా ?

రంగ—తమర నేక పర్యాయములు యీపూరికి వచ్చినట్లు తెలిసిన
మీదర్శనము చేయవలెనని నాకెంతో యభిలాషగావుంది. కా
నాయంతటనేను తమ సన్నిధికి వస్తే ఏమి ఆగ్రహం వస్తుందో
అనిన్నీ యెప్పటికైనా మీదర్శనందొరకకపోవునాయని కనిపెట్టుకో

వున్నాను. ఈన్నాళ్లకు నానోము ఫలించినది. తమవిషయమై కబురు తెచ్చిన మనిషి యిట్టే వెళ్ళగానే, బాదంవారి అబ్బాయి స్వయముగావచ్చి యేమేమో చెప్పినాడు. నేను అతని రాకకు నమ్మి తిస్తే యిస్తాడే అనుకోండి నూటపదహారు. అయితే దిక్కుమాలిన డబ్బు యెవరికి కావలెను? సరసత్వము, దర్జాకావలెను.

శ్రీధ—(తనలో) పాపము జమిందారుగారని యుబ్బి తబ్బిబ్బగునట్లు జేసి, డబ్బులాగుదామని వెళ్లి మొద్దుకబురులు సాగించింది. మన దగ్గరయేమున్నది? (ప్రకాశము) నీవు డబ్బునై ఆనగలదానవు కావనినాకు తెలియదా! అల్లాటి దానవై తే నీకు గూడా గోపాలం మోస్తరు మేడయేవుండును. కానీ, పరవాలేదు. భగవంతుడున్నాడు. ఈవాళ మనమెందుకు కలుసుకొన్నామో!

రంగ—నాఅదృష్టం పండడానికే. నాదిమాత్రము ఒక్కమనవివుంది, తమరు యీపూళ్ళో వున్నన్నాళ్ళో మా యిల్లు పవిత్రంజేసి పోవలెను. మీసేవ జేసికొని ధన్యరాలనయ్యెదను.

శ్రీధ—(తనలో) ఇది అమాంతంగా గోతులో పడిపోయేమాట వెయ్యవలెను. (ప్రకాశముగా) నేనావిషయమై వాగ్దానము సేయలేను. నేనే యిక్కడకు వచ్చుట బాగుగ నుండదు. కాని నీవు నా బసకు ప్రతిదినమును రావచ్చును. అచ్చట నెవ్వరునుండరు. ఊరి బయట నున్న “లోకల్ ఫండు” సత్రంలో బసచేసినాను. (ఇంచుక యూరకుండి యేదియో సన్మానము చేయనెంచిన వానివలె) అన్నట్లు మఱచిపోయితిని. బంట్రోతుని పిలువు. వాడిదగ్గట లెక్క వున్నది. నిన్ను గౌరవించవలెను.

రంగ—(తనలో) ఎట్లయినను నీతడిచ్చిటనున్న దినములలో నాయొక్క వచ్చునట్లు జేసితినేని, యొకమారుగా ఎక్కువ సత్కారము సేయును. (ప్రకాశముగా) నావిషయమై మీరిప్పుడు శ్రమపడ

వద్దు. మీరీగ్రామము విడుచునప్పుడు తమకరుణ ననుసరింప
యనుగ్రహింపవచ్చును.

శ్రీధ—(తనలో) గోడమీద పిల్లిమోస్తరుగా దాటవచ్చును
(ప్రకాశముగా) నీకు మా యందట్టి గౌరవమున్న మంచి
కాని రేపురాత్రి నీవు మాబసకు వస్తావా? వస్తానంటే నేను నీ
కంజాయింపు చేయిస్తాను.

రంగ—తమ యాజ్ఞకు నే నన్యధా నడుచుకొంటానా?

శ్రీధ—(తనలో) నెమ్మదిగా రేపురాత్రి దీనిని లోకల్ ఫండు న
నికి నూడా వచ్చేటట్లుజేసి అక్కడ పరాభవించవలెను. (ప్రకా
శముగా) అబ్బా! చాలా ఉక్కగావుండే. ఎక్కడా గాలిరావడ
లేదు.

రంగ—పోనీయండి. ఆ వసారాగదిలో దయచేయుదురుగాని రంగ
అక్కడికి చెట్లగాలి వస్తుంది.

(నిష్క్రమింతురు)

రంగము—(ప్రదేశము - సత్రము:—శ్రీధరరావు, సుబ్బారావు
సుబ్బా—ఒరే! నీవు నిన్నటిరోజునమాత్రం మహాభోగం అన్న
వించినావురా. నిన్నమాత్రం నీవు నిజంగా దేవేంద్రుడవే!

శ్రీధ—పాపము రంగనాయకి జమిందారుగారే అనుకొన్న
గంపంత ఆశపెట్టినాను. అబ్బా! ఆముండ యెన్ని కొంపలారా
అనుకొన్నావు? కాని యీవాళ దానిబుట్ట మనముగొరగా

సుబ్బా—(ఎదుటజూచి) అదిగో! ముండ, జట్కామీద త
గూడ వచ్చినది. నీవు మాట్లాడకుండా నీస్థానాన కూర్చో.

శ్రీధ — (ఇంచుక నడచి కూర్చుండును)

వేశ్యమాతయు - రంగనాయకియు - ప్రవేశము)

వేశ్య—అమ్మాయీ! రాజాగారు వున్నసత్రం యిదేకదా!

రంగ—ఇదే అని చెప్పినారు. అదిగో! అక్కడ ఎవరో వున్నారు.
నెమ్మదిగా కనుక్కో.

వేశ్య—(బంటో)తు వేషముననున్న సుబ్బారావునుజూచి)దోకుపర్తి
జమిందారుగారు దిగింది యిక్కడనేనా?

సుబ్బా—ఇదిగో వచ్చారూ! రాత్రి యంతలోకే మరచిపోయావా!

వేశ్య—పెద్దముండను. జమిందారుగారితో రాత్రివచ్చిన యతడ
నీవేకాదూ!

సుబ్బా—అదేమిటి రంగనాయకిని అక్కడ నిలబెట్టినావు. లోపలికి
రమ్మను. బాబుగారు మీరు వచ్చినారాయని యంతకుముందే
అడిగినారు. రమ్మను.

వేశ్య—(రంగనాయకిదగ్గరకువచ్చి) అమ్మాయీ! దొరగారు వున్నా
రట. రా

రంగ—(ఇంచుకనడచును.)

సుబ్బా—అలావెళ్ళు. బాబుగా రక్కడవున్నారు.

రంగ—(శ్రీధరరావును సమీపించి దండము పెట్టును.)

శ్రీధ—ఇదిగో! వచ్చినావా! (సుబ్బారావును జూచి) ఏమోయి
జవానూ!వీళ్ళెక్కివచ్చినబట్టామనిషికి కిరాయియిచ్చిపంపెయ్యి.
వాడుకనిపెట్టుకుని వుండడంఎందుకు? తెల్లవారు జామున
వెళ్ళేటప్పుడేదో బండి తీసుకు రావచ్చును.

సుబ్బా—చిత్తము. (నిష్క్రమించివెంటనేవ్రేవేశించి) బాబూ! పంపి వేసినాను.

శ్రీధ—నరే! నాకోసం యిక నెవరైన వస్తే పడుకున్నారని చెప్పు.

సుబ్బా—చిత్తం (వేశ్యమాతనుజూచి) నీవిక్కడ ఎందుకు పాపము నల్లమందు అలవాటుంది కాబోలు. కునికిపాట్లు పడుతున్నావు. అక్కడ పడుకోవచ్చును. రా.

వేశ్యమా—పెద్దదాన్ని

(సుబ్బారావు, వేశ్యమాత నిష్క్రమింతురు.)

శ్రీధ—చెప్పినట్లు మఱచిపోకుండా వచ్చినావు.

రంగ—తమవంటివారికి మాటయిచ్చి దానికిభంగం కలగజేస్తానా!

శ్రీధ—రంగనాయకీ! నేను నిన్ననే ఒకచిన్న సంగతి అడుగుదా మనుకొని అయినా ఎందుకని వూరుకున్నాను. ఎప్పుడయినా నీకు బ్రాండ్ పుచ్చుకునే ఆలవాటువున్నదా?

రంగ—చివరకిదా మీరడుగ దలచినది. నేనేమిటో అనుకున్నాను.

శ్రీధ—నువ్వు సిగ్గుపడకు సాధారణంగా మీలో కొందరు ఈ విషయంలో అలవాటు పడియుంటారు. పాపాచలం యిందులో గురువే.

రంగ—ఏమిటో! ఎప్పుడయినా సరదాకిగాని అదేవిధంగా అలవాటు లేదు.

శ్రీధ—ఏపనైనా సరదాకే చూడు ఎదురుగావున్న గూట్ల బుడ్డిన్నీగ్లాసువుంది అందుకో.

రంగ—(తెచ్చి) అబ్బో! చాలాఖరీదయింది తెప్పించినారే!

శ్రీధ—ఇది బుడ్డి పన్నెండు రూపాయలు.

రంగ—తమ కేం ప్రభువులు.

శ్రీధ—(బ్రాందీని గ్లాసులోపోసి) ఉ - కాని-

రంగ—తమనంటి వారిదగ్గర యీలాటి పనిచేయడానికి చాలా భయంగా వుంటుంది - ముందు మీరు పుచ్చు కోండి-

శ్రీధ—దీనికి వంటేమిటి - (ఇచ్చును)

రంగ—(అందుకొని) అబ్బో చాలావుండే.

శ్రీధ—అదియెంత - కానీ,

రంగ—(పుచ్చుకొనును)

శ్రీధ—(తనలో) రెండునిముషము లేవ్రా మాటలతో కాలక్షేపం చేస్తే దీని ప్రభావం కనిపిస్తుంది.

రంగ—రాజాగారు! కంటి కన్నీవస్తువులు తిరుగుతున్నట్లున్నాయి. (నిద్రనటించును)

శ్రీధ—(తనలో) దీనికి ప్రపంచగోష్ఠి తప్పింది- ఇంకమనము తలచిన పని త్వరగా జేసికొని ఉడాయద్దాము.

(రంగనాయకి మెడలోని వస్తువులు - మురుగులు మొదలగునవి తీసికొని)

ఇక్కడికి సర్వమంగళం చేసినాను. ఇది యింకా రెండుమూడు ఘంటలకుగాని లేవదు. ఇక నేను సుబ్బారావుతో అవతలకు పోతున్నాను. (ఈవలకు వచ్చును).

సుబ్బా—(వచ్చి) ఒరే! వృద్ధవేశ్య నిద్రలోవుంది. మనమనుకొన్నపని అయినదా!

శ్రీధ—ఓ! ఇంక మనమా సీసాలు - గుడ్డలు - అవతల పారవేసి
పోదాము- రా- ఆట్టేసేపు వుండడం యెందుకు? ,
(ఇద్దరును నిష్క్రమింతురు).

రంగ—(మేల్కొని కన్నులునులుపుకొనుచు)అబ్బా! చాలానిద్రవట్టి
నదే. తెల్లవారకమునువె యింటికివెళ్ళితే బాగావుంటుంది. (ప్ర)
క్కనుజూచి)రాజాగారే? ఇదేమిటి? నన్నుయిక్కడవుంచియెక్క
డికివెళ్ళినారో. (ఇటునటుచూచి) ఎక్కడా లేరేమిటి? ఆశ్చర్యంగా
వుందే(మెడఁజూచుకొని)అయ్యో! కొంపమునిగింది. రాజాగారు న
న్నునట్టేటిలోముంచినారు. ఇంకేముంది. (ఇవతలకువచ్చినిది)ము
చున్నతల్లినిజూచి) అమ్మా! అమ్మా? వల్లకాటివల్లమందు మత్తు
ఎప్పుడూ నిద్రేనా?

నర—(మేల్కొని)ఏవే

రంగ—(ఏవేయేమిటి! దిక్కుమాలినఙమిందారు మనకు యెక్కడ
దాపరించాడో! మననోట్లో మన్నుకొట్టినాడు. రాజాగారని ఆ
నవడినాము. మనల ఔరంచేయడానికే యిక్కడికి వచ్చే టట్లు
చేసినాడు. అయ్యో ఇక్కడఎవ్వరూ లేరమ్మా ఏందారి?

నర—ఇదేంఖర్మమే! ఇక్కడ బుట్టోతు యేడి?

రంగ—బుట్టోతులేదు ఎవడూ లేడూ. ఇదంతా మనలనుమోసం
చెయ్యడానికే ఆరోజున నవారియెక్కినచ్చిన్నీ, యీవాళయిలా
చేసిన్నీ మోసముచేసినారు. ఇక్కడిఇన్నాళ్లనుంచి, వాళ్లనీ వీళ్లనీ
మోసంచేసి సంపాదించి చేయించుకొన్న నగలన్నీ దొంగజబ్బు
దారుమొ గాన్ని పెట్టినాము. ఇంకెవ్వరితో చెప్పుకొన్నాలాభం
లేదు. దురాశదుఃఖానికిచేటన్నారు. ఇంక నోరు మూసుకొని అవ
తలకుపోదాంపద.

(నిష్క్రమింతురు)

ప్రహసనము—(3) మాయరాణి

ఇండువచ్చుపాత్రలు.

పురుషులు:—

రామసింగు
జగన్నాథరావు } దేశదిమ్మరులు.

శంకరలాల్:—నగలవర్తకుడు.

నెంకన్న పంతులు—శంకరలాల్ గుమస్తా.

పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు
,, జవాను }

స్త్రీలు:—

పిచ్చి. (మాయరాణి.)

ప్రహసనము (౩) మాయరాణి.

[ప్రవేశము:- రామసింగు- జగన్నాథరావు:-]

జగ-ఒరే! రామసింగూ! దొంగతనం చెయ్యడానికికూడా మంచిస్నే రితనంవుండాలి. వెధవదిక్కుమాలిన వుద్యోగాలుచేసి నానావస్థలు పడటంకంటె యిదిమాహా సదుపాయంగా వుంది, కాని హరిహర బ్రహ్మదులకైన పట్టుబడకుండావుండాలి.

రామ-మరే. మనం పట్టుపడతామా! ఎక్కడపని అక్కడ చేసుకొని పంజాబు మెయిల్ మోస్తరుగా వెళ్ళడమే! ఇంతవరకు మనము యెక్కడాచిక్కలేదుకదా! ఈపట్టణంలో మనం వేసేపాచికతో యికనుంచి యిలాటి వేషాలు మానివేసి బ్రతికి యున్నంతకాలం కాలుమీద కాలువేసుకొని కూర్చుండేట్లువుండాలి.

జగ:-అందుకనేగా మనము యిక్కడకు వచ్చింది. కాని బంగళా అద్దెవగయిరాలు చాలాజాస్తీగావున్నాయి. పెంద్రాళేవ్యాపారుల చూస్తే నేగాని వీలుపడదు. మనంవేసిన వదంతిని బట్టిరోజుమన దగ్గరకు పరాబులువచ్చి రాణిగారిచేత మానగలు కొనేట్లు చేయించండని యెవరుమట్టుకువారే. అడుగుతున్నారు.

రామ:-ఆవిషయంలో వాళ్ళకు మనము యేమీ మొగమాటంకూ పరచకూడదు. అంతా రాణిగారు స్వయంగావచ్చి బేరమాని కొంటారని చెప్పుతూ వుండాలి.

జగ:-నువ్వులేనప్పు డెవరో శంకరలాల్ అనుగొప్ప నగలవర్తకుడు వచ్చిఅడిగితే ఆలాగే చెప్పినాను.

రామ:- (ఎదుటజూచి) అదిగో ఆయింటి ముందునిలబడ్డదాన్ని చూచావు. అదివ్యభిచారంవృత్తిమీద జీవనంచేసేదానిమోస్తరుగానే వుంది.

జగ:- (జూచి) ఇంకానం దేహంఎందుకు? బాపతువారి చిట్టాలోవద్దే. యిల్లాటిముండను ఒకదాన్ని సంపాదిస్తే యిక్కడమనమనుకున్న పనిచులాగ్గాఅయిపోతుంది.

రామ—అదిగో! అదియీలాగేవస్తూవుంది. మనపైలాపచ్చీను వేషం చూచిందిరానీ!

(పిచ్చి-ప్రేమము)

పిచ్చి-అప్పుడే రైలువచ్చేవేళ అయినది కావున (ఎదుటజూచి) వీరెవరు? ఈవూరికి కొత్త ఘటాల్లావున్నాయి. మొకాలుచూస్తే నాకుకాస్తలాభించేటట్టేవున్నది. (రామసింగు, జగన్నాథరావు చూచునట్లు కొంచెము పైటనర్దుకొనును.)

రామ:-ఒరే ఇది బల్ పక్కాముండ

పిచ్చి-(కొంచెము నమిపించి) ఏవూరుమీది?

రామ:-మాదికాస్మీర్. మీది యేవూరు?

పిచ్చి-ఇప్పటికి యీవూరే.

జగ-అల్లా చెప్తావేమి?

పిచ్చి-అవునుమరి. ఎప్పటి కెక్కడవుంటామో యేం తెలుస్తుంది.

జగ-నీకు పిల్లలు జల్లలు సంసారం యేమిలేదు?

పిచ్చి-అందరు వున్నారు. గంగలోనాళ్ళు పెట్టిపోయనినాళ్ళు.

జగ-నీకు మొగుడులేడూ?

రామ—ఎందుకురా అల్లాఅడుగుతావు. సంగతి తెలియటంలేదటా!
(పిచ్చినిజూచి) ఈలావచ్చేసి యెన్నాళ్ళయిందేవిటి?

పిచ్చి—ఎమిటో మర్బుద్దిపుట్టి బంగారంవంటి కాపరం పాడుజేసుకొని
వచ్చినాను. ఇప్పుడేడిస్తే ఏమిలాభంవుంది. రేచీవాళ్ళా? తీరేచీవాళ్ళా?

రామ—పోనీయెవరినైనా ఒకరిని నమ్ముకొని వుండలేకపోయినావా?

జగ—వెరి ప్రశ్నలు వేస్తావేమిటిరా? ఇల్లు బయలుదేరకుండానే
వుండాలిగాని బయలుదేరితే లాభంలేదు.

పిచ్చి—ఏంచెయ్యమన్నారు పొట్టకోసం.

రామ—ఇదావ్యాపారం. ఇప్పుడెక్కడికి యీవెళ్ళడం?

పిచ్చి—రైలుప్రవనికి. రైళ్ళమీదతిరిగేవారిని బ్రాహ్మణులబనకుపిల్చి
కొనిపోతూవుంటా.

రామ—ఒహో? యిదోపనానీకు! ఎవరి హోటలులో నై నావున్నావా
ఏమిటి?

పిచ్చి—ఇక్కడ రమణయ్యగారిహోటల్ అనివుంది అక్కడ వుంటా
న్నాను. ఆయన కాస్త కనిపెట్టి వుంటూవుంటాడు.

జగ—నరే ఇహనేమి రైలుదగ్గిటకూడ కాస్త దస్తువసూలు పనిచేస్తూ
వుంటావు.

పిచ్చి—(నవ్వుచు)

రామ—ఈపూళ్ళోవుండి యీఅవస్థ యేమిపడతావు! హాయిగామా
పూరురా? నాకుభార్యబిడ్డలులేరు. కాశ్మీర మహారాణి గారిదగ్గర
నాకువుద్యోగం నాఆధీనంలో వుండుగాని నిన్నుమహారాణిలో
సమానంగాచేస్తాను. కావలసిన సగలు కోరుకొన్నబట్ట.

జగ—అవును. యిక్కడవుండి వాళ్లనీ వీళ్లనీ దేవిరించడ మెందుకు? మేము పూరు వెలువల నున్న పెద్దమేడలో బసచేసినాము. మా మహారాణిగారు రేపోయెల్లుండో యిక్కడకువస్తారు. అందుకోసం కనిపెట్టుకొని వున్నాము. నీవు ఒకసారి అక్కడకువచ్చి మాదర్జా గిర్జా చూడు. మాటలవల్ల ప్రయోజనంలేదు. నీవుణ్యంబాగుండ బట్టే, యీవాళ నీకు మేము కనిపించినాము.

పిచ్చి—(తనలో) వీళ్లు చెప్పిన మాట బాగానేవుంది. కాని, ఆనక భోంచేసి అక్కడకు వెళ్లిసావుకాశంగా మాట్లాడుతాను. (ప్రకాశముగా) నేను ఆనక మీరుదిగిన బసకువస్తాను.

రామ—నీ అదృష్టం బాగుంటువస్తావు. మేముచెప్పవలసినది చెప్పినాము.

పిచ్చి—తప్పకుండావస్తాను. (నిష్క్రమించును.)

రామ—జగన్నాథమూ! ఇది ఆనకవస్తుంది. ఏలాగో దీనికన్నుగప్పి మనదగ్గిరవుంచి దీనిద్వారామహారాణి తంతునడుపుదాము. రా—
(నిష్క్రమించును)

రంగము:—(బజారువీధి:—సవారీలోపిచ్చి కూర్చుండును. బోయీలు తీసుకొనిపోవుచుందురు. సవారి వెంట-రామసింగు-జగన్నాథరావు నడుచుచుందురు)

రామ—ఒరే! ఈముండకు అన్నీ నేర్పిపెట్టినాము. మనంఒకటంటే యిది రెండంటూవుంది.

జగ—ఈవెంటముండపూర్వజన్మలోయేదోకా స్తపుణ్యంచేసుకొంది. అందుచేత యీవాళ సవారీభోగ మబ్బింది.

రామ—ఏమయి తేనేమి! మనపనికాస్తామాటదక్కించి తేలదేచాలును. (సవారీబోయీలను జూచి) ఆట్టే అరవకుండోయి. రాణిగారికి

విసుగుగావుంటుంది. (జగన్నాథరావును జూచి) అడుగో! మొన్న
మనదగ్గరకువచ్చిన శంకరలాలు అక్కడనిలబడినాడు.

జగ—అది అతనియిల్లే. కొట్టూ యిక్కడనే వుందిగా.

రామ—అవునులే.

(శంకరలాల్ ప్రవేశించును.)

శంక—(జగన్నాథరావును, రామసింగును జూచి) రామ్. రామ్.
మహారాణీసర్కార్ స్వయంగా నగల్ బేరాన్నివచ్చినారాయేమి?

రామ—ఆనంగతి మేము యిదివరకే చెప్పినాముకదా!

శంక—మహారాణీసర్కారు యెప్పుడు దయచేస్తారు అనివున్నాము.
కొత్తకొత్త వింతవింత నగల్, రత్నసరుకు బనాయించి చేయించి
వుంచినాము. దయచేసి షవారి మాకొట్టువద్ద దింపిస్తేసర్కారు
అన్నీషూపిస్తాము.

జగ—క్యాహయెజీ! సేట్. సవారి నడిరోడ్లుమీద దింపవలెనా?

శంక—అట్లామేముచేస్తాం? సర్కారు సవారి మాయింటిలోనికి రాని
య్యండి. పరాకల్ గా సావడిలోవుంటే అన్నీచూపిస్తాం. తరువాత
మహారాణి కా మోహర్బాన్.

రామ—(సవారిలో పిచ్చితో మాట్లాడినట్లు నటించి) సేట్జీ! రాణీ
సర్కారుగౌరవానికి మీమందిరం తగినట్లువుందని సెలవిస్తున్నారు.
కాబట్టి సవారిలోపలికిరానిస్తాం తగిన కంఠాయింపు చేయించండి.

శంక—వారుయెప్పుడుదయచేస్తారని మేము యెదురుచూస్తున్నాము,
అంతా తయార్. సవారీలోపలికి రానియ్యండి.

(బోయాలను జూచి) సవారీలోపలికిరానియ్యండి (అంతసవారినిశంకరు
లాలు గృహములోనికి దీసుకొని పోవుదురు)

శంక—(జగన్నాథరావురామసింగులనుజూచి) మహారాజ్ యీకుర్చీల
మీద కూర్చోండి. మాది చిన్నయిల్లు, మీకు తగిన గౌరవం మేము
చెయ్యలేము.

జగ—ఈపట్టణములో వున్నవర్తకులలోకి నీవు చాలా పెద్దవాడవని
విన్నాము. ఇంత పెద్దమేడ యెవరికి వున్నది?

శంక—(వల్లెముతో కొన్ని సండ్లు తెచ్చి) మహారాణిగారికి సమర్పించండి
రామ—వారికి యివి అన్నీ అక్కరలేదు. అయినా వారిమీద భక్తి
చేతయిచ్చినారు కాబట్టి యిస్తాం.

(వల్లెముపుచ్చుకొని సవారిలో వెట్టును.)

పిచ్చి—(సవారితలుపు కొంచముగా తీసి) సేట్! హైసాబ్బీ కైకు
తుమారాకాం జల్దీకరో! క్యాక్యాహై జల్దీబతావ్.

శంక—బతాతే సర్కారు- (నగలపెట్టెను తెచ్చి ఒక్కొక్కవస్తువ
తీయుచు- రామసింగునుజూచి) దేఘూమహారాజ్? ఇదిముక్కుకు
తగిలించే వుడ్డు. దీనిరాయి వజ్రం- కిమ్మత్తురెండువందలయాభై
రూపాయలు. రాణీసర్కార్కు చూపించండి (నగయ్యుగావల్లకి
లోనున్న పిచ్చికి రామసింగుయిచ్చును)

పిచ్చి—(అందుకొని) హైసావాస్తేహంకు కైకు- బడాబడాకిమ్మత్కా-
మాల్ బతావ్.

శంక—అచ్చా! సర్కారు! భోత్ బడాబడాహాయ్- దేఖో- (రామ
సింగునుచూచి) ఇదిచూపించండి- వచ్చల్ పతకం అంతా రత్న
సరుకు ఖరీదు 15000 వేల రూపాయలు.

రామ—(వత్తము పుచ్చుకొని పిచ్చికిచ్చును.)

పిచ్చి—అచ్చా! హామ్కుహోనా! దుస్రా బతావ్-

రామ—రాణీనర్కారు కావలసినవి వుంచుకొని తక్కినవి మీకు
యిచ్చేస్తూవుంటారు. వారిదగ్గర వుంచుకున్నవి మీరు ఒకచోట
వ్రాసుకోండి.

శంక—అచ్చా- (వాసి)వ దేఖో! నర్కారు(వేరొక నగయిచ్చును.)

పిచ్చి—కిమ్మత్ కత్తా

శంక—నర్కార్- హం జూటాబాత్ బోలై నై

రామ—ఖరీదు చెప్పండి

శంక— ఇరవై రెండువేలు

పిచ్చి—(దగ్గఱనుంచుకొని) అబీక్యాహాయ్ తూమారాపాస్?

శంక—దేఖో- నర్కారు- (నగ లిచ్చును.)

పిచ్చి—నకో నకో ఖైఅచ్చానై! (రామసింగును ద్వేషించి, క్యాహాయ్
రాంసింగ్ ! మేరాపేషి మేఖాల్ దరద్ హోతా. ఇదల్ సోడాపూరి
మిల్తేక్యా! మిలేతో జగన్నాథ్కు జల్దీబేజ్ దేవు. (వెండిగ్లాసు
యిచ్చును.)

రామ—హో! నర్కారు (గ్లాసు పుచ్చుకొని) అరే! జగన్నాథం.
మహారాణికి నిండా దాహంగావుంది సోడాలో అయిక్ వేయించు
కొని యిదులో పోయించుకొని మితాయివగైరా లేమైనా త్వర
గా తీసుకొనిరా.

జగ—మంచిది- (గ్లాసుపుచ్చుకొని నిష్క్రమించును)

రామ—(తనలో) ఇక్కడికి నగలు పావుకారు ఇంటిలోనుంచి దాటి
నవి. ఇంక నెమ్మదిగా నేను గూడా దాటాలి. (శంకరులాయును
జూచి) క్యాజేట్ ఇప్పట్కి మహారాణివారు పుచ్చుకొన్న నగల
కిమ్మతు యెంతఅయింది లెక్కచూచినారా!

శంక—ఇంకా మహారాణీవారు యేమయినా పుచ్చుకుంటారేమో

పిచ్చి—క్యాహయ్ రామసింగు! జగన్నాథ్ ఆయే నైక్యా? భోత్ టైమ్ హోగయా! వుస్కావాస్తే దుస్సాజివాక్ హోయేతో జబ్బీభేజ్ దేవ్. ఓబద్మాష్! ఆయేనై! బజార్మే పుక్కాక్యాకరే! ఐసాకర్మేతో కాం కైసా చెల్ జాతే!

శంక—(తనలో) మహారాణీగారికి చాలాకోపం.

రామ—(శంకరులాలతో రహస్యముగా) చుశారా రాణీగారి వ్యాపారం? నాచేత మీరు మొదట నగలు కొనిపించమని మా దగ్గరకువచ్చినారు. అంతా స్వయంగా చూచుకుంటారు.

పిచ్చి—క్యాహయ్ రామసింగ్!

రామ—సర్కార్. దుస్సాజి వాక్ నై. జగన్నాథ్కు దేఖ్నాకువాస్తే హం జాతే. (నిష్క్రమించును.)

శంక—(తనలో) ఈలాటివాళ్లువచ్చి రెండునగలుకొంటే సంవత్సరం వరకు వ్యాపారం లేకపోయినా పర్వాలేదు. (ఎదుటజూచి) ఆవెల్లినమనుష్యులు యింకారాలేదేమి? పాపము రాణీగారికిదాహం చాలాజాస్తీగా అవుతువుందికాబోలు. (ప్రకాశంగా) మహారాణీ సర్కారు! తుమారా! మునద్దీ! ఆయేనై. మేరాఘర్మేదూద్ హోయ్! లెకానాకువాస్తే హుకుం దేవ్.

పిచ్చి—(తనలో) వీళ్లు యింకారాలేదు. నాతోచెప్పడంలో నగలుమరి యొక చోటునదాచి మళ్లీవస్తామని. చెప్పినారు. వాళ్లమాటలునమ్మి యిందులోప్రవేశించినాను. చివరకు వీళ్లునాకొంపగూడాతీసినారు.

శంక—(తనలో) మహారాణీగారు మాట్లాడకున్నారు. వాళ్లు వెళ్లి యిప్పటికి నాలుగు ఘంటలు అయింది. ఇంకా రాకపోవడంచూడ

గా చాలా చిత్రంగావున్నది.

(వెంకన్న పంతులు ప్రవేశము)

వెంక—సెయిట్టి! రాంరాం.

శంక—రాంరాం. ఈవాళ నిండా ఆలశ్యంచేసివారు. రావడం.

వెంక—ఈ రోజున మాయింట్లో తద్దినంత అని చెప్పలేదూ!

శంక—అవునవును. మర్చిపోయినాను.

వెం—ఈసవారీ యెవరిది?

శంక—కాశ్మీరుమహారాణీవారు నగల బేరం చేసినారు. 37000 వేల రూపాయల కిమ్మత్తుగల నగలు.

వెంక—దస్తు యిచ్చి వేసినారా!

శంక—ఇంకా లేదు. నగలు దగ్గర వుంచుకొన్నారు. ఈలోపుగా రాణీగారికి వలహారం తేవడానికి ఒకరు వెళ్ళినారు. వారు రాకపోతే రెండోవారు గూడా వెళ్ళినారు.

వెంక—మహారాణీగారు సవారీలో వున్నారా!

శంక—వున్నారు. మాట్లాడటం లేదు.

వెంక—(తనలో) ఇది యేదో మాయగావుంది (ప్రకాశముగా) వారి చేతికిచ్చిన నగలు పేర్లు సరీగాపద్దులో వ్రాసియిస్తామని ఒక సారి అడిగి పుచ్చుకోండి.

శంక—(సవారికై చూచి) మహారాణీనర్కారు!

పిచ్చి—(తనలో) కొంపమునిగింది. వాళ్లు నన్ను యిక్కడ విడచి పెట్టి నగలతో దాటినారు. నా కొంపమీదకి వచ్చింది. ఇప్పుడు నేనేమి చేయగలను? మాటలాడకుండా పూరుకొంటాను. దేవుడేమి చేస్తే అదే చేస్తాడు.

శంక—పంతుల్ గారు! ఎంతపిలిచినా రాణిగారు పలకరేమండి!

వెం—వీరితాలూకు మనుష్యులు వెళ్ళి యెంతసేపు అయింది?

శంక—పన్నెండు ఘంటలకు వెళ్ళినారు.

వెంక—ఇదిఅంతా యేదో గోలగావుంది. మనమాలోచిస్తే లాభం లేదు. (సవారీదగ్గరకు వెళ్ళి రాణిగారు రాణిగారు(అని కేకలువేసి) సేట్ గారు. ఇంకప్రయోజనంలేదు. ఇది గొప్పమాయ. పోలీసు వారిని పిలుచుకొని వస్తే నేగాని రాణిగారు యెవరోబయలుపడరు. మీరిక్కడ వుండండి. నేను వెళ్ళివస్తాను. (నిష్క్రమించును.)

శంక—అరే ఇదియేమిమోసంరా! (సవారికై చూచి)రాణి సర్కార్. రాణిసర్కార్.

(పోలీసు యిన స్పెక్టరు, జవాను ప్రవేశించుచున్నారు.)

పో. ఇ—క్యా సేట్ జీ!

శంక—ఇన స్పెక్టరుసాబ్! ఏంచెప్పను. కాశ్మీర్ మహారాణిగారు నగల బేరం వచ్చినారంటే కావలసిన నగలుయిచ్చినాను. సవారీలోవున్న రాణిగారు తీసుకొన్నారు. వీరికి పలహారములు తేవడానికి వెంట వచ్చిన యిద్దరు మనుష్యులు వెళ్ళినారు. వీరు పిలిస్తే పలకర్.

పో. ఇ—ఏమోయి జవాన్. ఎవరో మంచిమోసమే చేసినారు.

పిచ్చి—(తనలో) నాకర్థం మూడింది. ఏదోరైలుస్టేషను దగ్గర ఒక రూపాయడబ్బులు సంపాదించుకొని బ్రతకకుండా యిది తెచ్చి పెట్టుకున్నాను.

పో. ఇ—(సవారీదగ్గరకు వెళ్ళి) సవారీలోవున్న దెవ్వరు? మీరు నిజంగా మహారాణిలయితే మీఘోషాకు భంగముకలుగజేయ కుండా చెప్పండి. లేకపోతే తలుపుమేమేతీస్తాము.

పిచ్చి—(తనలో) ఇంక యిందులో కూర్చుంటే మాటదక్కదు.

(నవారీలోనుంచి యీవలకువచ్చును)

పో. జ—(ఇన స్పెక్టరును జూచి) ఇన స్పెక్టరుసాబ్! దీన్ని చూడండి బలేరాణీ. వహవా! రమణయ్య పు టకూళ్ళ యింటిమే వుండే పిచ్చి అరే. అరే.

పో. ఇ—ఏమిటి? ఏమిటి?

శంక—మానగల్ యేవి? యేవి?

పో. జ—ఇంకా మీనగల్ యేమి? ఆయెళ్ళినవాళ్ళష్టే పట్కూని వెళ్ళి నాన్.

శంక—(గుండెలు కొట్టుకొనుచు ఎంతమోనం.ఎంతమోనం.37 వేల రూపాయల నగలు కొంపమునిగింది.

పో.ఇ—తొందరపడకు (పిచ్చిని జూచి) నీకీ మహారాణీ హోదా యేలావచ్చింది? నవారీయేమిటి? నిజముచెప్ప లేకపోతే తన్నులు తగులుతాయి.

పిచ్చి—(వడకుచు) అయ్యా! నేను అబద్ధంచెప్పను. ఎవరో యిద్దరు వారిపేర్లునాకు తెలియవు. కాశ్మీరమహారాణీగారిదగ్గరవుద్యోగస్థుల మనిచెప్పి నాకుబట్టాతిండి యిచ్చిపోషిస్తామని చెప్పి తీసుకొని వెళ్ళి 10రోజులయింది వారుయీవూరు బయలునవున్న మేడలోదిగినారు. నాకు యీలాచేయ వలసినదని వారుబోధించి యీరాణీ వేషం వేసినవారిలో కూర్చుండ బెట్టి తెచ్చారు. వారుచెప్పినముక్కలన్నీ సవారిలో కూర్చొనిచేసి నగలు పుచ్చుకొని వారుచెప్పినప్రకారం వాటిని వెండికూజాలో వేసి దాహముకావాలని వంక బెట్టి ల్లంపించినాను.

శంక—నాకొంప నిల్పున తీసేశావు. నియమ్మకడుపుకాల

పో. ఇ—ఛండాలముండా! నీవు వాళ్ళనుఎలాగకుండానున్నావు? వీవు మీద నాలుగువడి తేనేగాని యింకా నిజంబయలుదేరదు.

పిచ్చి—మీసాదాలసాక్షి. చంపండి. బ్రతికించండి. నాకువాళు
యీవేషంవేసి నాకొంపతీశారు.

శంక—వాళ్ళు నీకొంపతీస్తే నీవు నాకొంపతీశావు. పోలీసు (ఇనస్పెక్టరునుజూచి) ఇనస్పెక్టరుసాబ్! తమరు యీవిషయంలో నిండా శ్రద్ధ పుచ్చుకొంటేగాని లాభంలేదు.

పో.ఇ—సాధ్యమయినంతవరకు చూస్తాను. (పోలీసు జవానునుజూచి) కాస్టేబిల్! ఈముండనుస్తేషనుకు తీసుకొనిరా(నిష్క్రమించును)

పో.జ(పిచ్చిని చూచి) పద స్టేషన్కి. రైలుస్టేషను బ్రిడ్జిముందు కూర్చోని, తప్పతాగి పిచ్చిపాటలుపాడుతూ'జట్కాబళ్ళసా'హేబులతో సరసమాడడం అనుకున్నావు కామోసు. పదమక్కలిటగేస్తారు.

(పిచ్చితో నిష్క్రమించును.)

శంక—(తనలో) చూస్తూవుండగా కన్నుమూశారు. ఎంతలోకొంప తీశారు! ఈనగలుదొరికితేనేతప్ప, ప్రాణాలుండవు. నేనుయీలా బెంగ పెట్టుకొని కూర్చోకుండా నేనుగూడాస్టేషన్కు వెళ్ళి ఇనస్పెక్టరుగారినిపట్టుకొని వాళ్ళజాడలుతీయించాలి. (నిష్క్రమించును.)

రంగము—(శంకరలాలు పిచ్చి కేకలువేయుచు

(ప్రవేశము.)

శంక—అమ్మ ప్లేయేడువేలనగలు! కొంపమునిగింది డబ్బు. డబ్బుపిచ్చి మాయరాణీ! ఎంతమోసం! ఎంతమోసం (యిటునటువరుగెత్తును)

వెంకన్నపంతులు—(ప్రవేశించి) నగలు పోయినాయని యీతనికి పిచ్చి గూడాయెక్కేటట్టువున్నది. ఎంతవ్యయతనం చేసినామోసంచేసిన వాళ్ళుకనబడలేదని పోలీసువారు చెప్పగానే యీతనిగుండె చెదరి పోయింది. నెమ్మదిగా యీతనిని యింటికితీసుకొని వెళ్ళుతాను (ప్రకాశముగా) సేట్ గారు ఏమిటీ గండగోళం. బెంగ పడితే కష్టం ఈసామ్ము మీకు ఒకసంవత్సరం వడ్డీ. రండి. రండి. (నిష్క్రమింతురు.)

ప్రహసనము (4) దొంగ ఉద్యోగము.

ఇందు వచ్చు పాత్రలు.

గుగ్గిళ్ళ శైటి

కోమటి

భాదర్ సాహెబు

గులామల్లీ

} దేశసంచారులు.

నవాబ్.

గుమస్తా.

పోలీసు యిన స్పెక్టరు.

పోలీసు జవాను.

ప్రహసనము (4) దొంగ ఉద్యోగము.

రంగము:—కొట్టువద్ద గుగ్గిళ్ల సెట్టి కూర్చుని యుండగా
ఖాదరుసాహెబు, గులామల్లీ ప్రవేశము.

గుగ్గి—ఈవాళ నవాబు సాహెబులకు యేమికావాలి? సంచి గించి
పట్టుకొని వచ్చినారు.

కాద—నీదగ్గర మంచిగోధువల్ వుండాయ్? అనల్ రకం వుండేతోడేవ్
దుస్సా వద్దు.

గుగ్గి—మనదగ్గర సరుకు కస్తీయేమీ వుండదు, పదిరోజులనుంచి
మీరు నాదగ్గర సరుకు తీస్కొనివెళ్తున్నారు. ఎప్పుడైనా తేడా
యేవయినా వుందా? నెయ్యి యేమీపైదు? ఈవాళ కొత్తసరుకు
వచ్చింది. కర్పూరవే!

గులా—అరే! గోధువల్ మాట సెప్పవ్రాయ్.

గుగ్గి—పట్టుకొని వెళ్లండి. సాహెబులూ మీకు మాకు బేరంయేమిటి?
ఒక కాసీ పోతేనేవి? నికార్చుసరుకు పట్టుకొనివెళ్లండి.

గులా—సావుకార్ బడాఅద్యేజీ తూ!

గుగ్గి—నవాబులు యీవూళ్లో సాలారోజులు మకాంవేశారు.

ఖాదర్—మేము చాలా పెద్దపనిమీద వచ్చివుండాం. దానికోషం
చూస్తుండా. మా నవాబుగారికి ఖల్ న్రాసియుండాం. జవాబ్కు
యెదుర్ ఘాస్తుండాం.

గుగ్గి—యేవిటోఆపని? మీ నవాబుగా రెవరు?

గులా—నీకేం తెలుస్తాది మాకీపని. మాకు నవాబుపేరు జబ్బాతులో
అక్కా బాఫ్తయల్ బాద్షా సయద్ దోస్తు మహమ్మద్ ఆలీ
మీరు పాచ్చా నవాబ్ బహద్దరు.

గుగ్గి—ఓయీ బాబో యిదేమి పేరండి!

గులా—మరేమి అనుకున్నావ్. మాకీపేర్లు మీరు వినేతో మీకీ
గుండెల్ గాభ్రాహోజాతా!

గుగ్గి—ఆ నవాబుగారిదగ్గరమీకు వుద్యోగాలా యేవిటి?

సయ్య—అవునువ్రాయ్. మాకీ అక్కడ హమల్ దార్ పని చలాయి
స్తామ్. ఈయన జమాదారు. మానబాబుకు భోత్ ఫిర్కాలు వుం
డాయి. ఏక్ సాలుకు అర్వైరెండు లచ్చల్ హాళీరూపాయి వస్తుంది
నబాబ్ యెప్పుడైతే రాబాద్ మే వుంటారు. కచేరీ అంతా, ఆలీ
పూర్వే వుంటాది. మా నబాబుదగ్గర తెలింగిమే లెక్కల్ వ్రాయ
డానికి ఏక్ షరాబు కావాలా. అడ్కి యెత్తుతూవుండాం. అచ్చా
మనిషి మాకీ దొరికేతో అడ్కి నెల 1కి ఐదువందల్ రూపాయి
యిస్తారు.

గుగ్గి—(తనలో) ఏవిటి! ఈవంత. షరాబుపనికి నెల కయిదువందల
రూపాయల జీతవా? ఈపని నాకు యిప్పిస్తే బాగావుండును.
(పకాశముగా) సాహేబుగారూ ఆపనికి నాబోటివాళ్ళు పనికివస్తారా!

సయ్య—మీసంగతిమాకు ఏం తెలుస్తాది? మీరు బాగా లెఖి వ్రాస్తారా?

గుగ్గి—నాసంగతి మీరీపూర్వోదరియావుచేయండి. ఈసుట్టుపట్లగా
మాల జనమంతా వడ్డీకట్టి చుకోడానికి నాదగ్గర కేవస్తారు. లెఖి వ్రా
యడంలో డొక్కపద్దలయ్యేట్లు వ్రాస్తాను. తీసివేత హెచ్చవేత
గుణకారం భాగారం కంటోపాత మీ. వడ్డీలెఖిలు కట్టడం మంచిసీసీ

తాగినట్లే. కావలిస్తే పరీక్షచేసుకొండి. నూటికి నెల 1కి వడ్డీ రూపాయి యేడుగల కానీచొప్పన రు 75కి-6-3 కి, 11 నెలల, 5 రోజుల, 1 పూటకి యెంతలయిందో చెప్పమంటారా యేమిటి? పలకమీద లెఖ్కు వేయకుండా చెప్పేస్తాను. రు 85-9-6 ల యాగానిమీద టోలి.

సయ్య—నువ్వు బజాలద్వేలా వుండావు. పైకి దివానాలా వుండావు.

గుగ్గి—వట్టిడాబులు యెందుకండి?

గులా—మంచిమాట సెప్పావు.

గుగ్గి—మీనబాబుగారిదగ్గర మరాబుపని మాకు యిప్పిస్తారా?

మీకుమంచి యినాం యిస్తాను.

సయ్య—అరే! దివానా! నీవుమాకి యీనామిస్తావోయ్. చుప్చా చుప్చా. పైసాబాత్ కబ్ బోల్ నకో. మీకీ వుద్యోగం కావలసి వుండేతో నవాబుగారికి ఖత్ యీవాళ వ్రాస్తాము. కానిష్క బాత్ వుంది. వుద్యోగం యిస్తామనేతో నవాబుగారికి నజ్రీనా రెండు వేల రూపాయలు యివ్వాల.

గుగ్గి—ఓయబాబ్! ఇదొకటా?

గులా—అయితేనేంవ్రావో నజ్రీనా యిచ్చినసొమ్ము మళ్ళీనవాబ్ గారు బక్సీద్ పండగలో మీకి యిచ్చేస్తారు. ఇదిమూలో గౌవరం సొమ్ము కా తుండర్ నకో.

గుగ్గి—(తనలో) ఇచ్చినా యియ్యకపోయినా నెలకి అయిదువందలు. నాలు నెలలలోనజ్రీనా సొమ్ము జీతంలోవచ్చేసేస్తుంది. ప్రకాశముగా సాహెబ్ గారూ! నజ్రీనా సొమ్ము యిచ్చేసేస్తాను. తమరు మామీద దయవుంచి నవాబ్ గారికి వ్రాయండి.

గులా—(తనలో) వీడుచల్లగా మనటోపీమేపడ్డాడు. మనమకాంనుంచి

ఖత్ తెప్పించి యీడ్కి హైదరాబాద్ తీస్కొనిపోయి అక్క
హజామత్ చెయ్యాలి (ప్రకాశంగా) అరే. శెట్టి మేమివేళ ఖత్
వాస్తాము. గట్టిగా నీకుమేము యిప్పిస్తామ్. నజ్రానామ్ము
తయారుచేసివుంచు.

గుగ్గి—(తనలో) నాకు యిక్కడవున్నది మూడు యెకరముల పల్లము.
దీనిని అమ్మి వేసి రెండువేల రూపాయలు పట్టుకొని వెళ్ళుతాను.
ఏమిటో పదేళ్ళక్కడ వున్నానంటే ఖర్చుపోను 40,000 వేలరూపా
యలన్నా యింటికి తెచ్చుకోవచ్చు. (ప్రకాశముగా) ఎల్లాగో
జాగ్రత్త చేసుకొంటాను.

సయ్య—అచ్చా! మేము మధ్యాహ్నంపచ్చి మీయెదుట ఖత్ వా
స్తాము మాకు గోధువలు యియ్యి.

గుగ్గి—రండి, లోపలవున్నాయి. కొలుస్తా. (నిష్క్రమింతురు.)

రంగము:-(హైదరాబాదు. ప్రవేశము)

(గుగ్గిశ్య శెట్టి, సయ్యదు ఖాదర్, గులామల్లీ.)

గులా—(తనలో) నవాబ్ దగ్గరనుంచి హుకుంవచ్చిందని సెప్పియాడ్కి
టోపియేసియిక్కడ్కి లాక్కొనివచ్చామ్. ఇంకయిన్నిమకాంకు
లాక్కొనిపోయి హజామత్ చేసి పంపెశెయ్యాలా.

గుగ్గి—ఖాదరుసా హెబ్ గారు. ఏవిపట్టవండి హైదరాబాదు! కన్నులు
సెదిరిపోతున్నాయి.

సయ్య—ఇంకా ఏంచూశాఫ్రాయ్? రా.

(సందులోనుంచి తీసుకొనిపోవుచుందురు.)

గుగ్గి—ఓయిబాబో నవాబ్ గారి బవంతి కెన్నిసందులుతిరిగొచ్చాము!
అబ్బా! యియన్ని నేను ఆనవాలట్టగలనా?

నయ్య — సెట్టి. మనం నవాబ్ సర్కారు దేవిడికివచ్చాము. వారుతక్కు మీదకూర్చునివుంటారు. మీరువారికి వంగినలాము సేసినజానా అక్కడపెట్టేతో వక్కా వుండే మునద్దీతీస్తాడు. భోత్ గౌరవం పేస్తార్ వార్ మీకు. మీరు భోత్ జాగ్రత్తగా వుండాలి. ఇదిగో దేవిడి. (తెర లేవగా మందిరములో సింహాసనము మీదనవాబును పక్క గుమాస్తాయు నుందురు.)

నవా—(నయ్యదుఖాదరును, గులామల్లీనిచూచి) వచ్చార్ మీర్ మీకివాసిన అచ్చామునద్దీ యాడేనా?

గుగ్గి—(తనలో) అబ్బా! యేవిదర్జా! మూవైపున జమిందార్లు వీరి ముందెందుకుపనికివస్తారు? (వంగినలాముచేసి, నజరానానుయెదుట బెట్టును.)

నవా—అచ్చా!

గుమా—(రూపాయలు దీయును.)

నయ్య—నవాబ్ సర్కారు. ఈసెట్టి భోత్ హుందాకుటుంబంమనిషి, మంచిలెఖదారు.

నవా—సెట్టి! మీకు సరిగా మాకు పనిచేస్తూవుండేతో మీకియికా యెక్వాజీతం యిస్తాం (గుమాస్తానుజూచి) క్యామునద్దీ! వ్రస్తా నామ్మా పర్మానాదేవు.

గుమా—(తనలో)వీళ్ళయికోమటిని చక్కగా నలలోవేసికొనివచ్చి నారు. (పర్మానావాసి, నవాబ్ సర్కారు) పర్మానావాసినాను.

నవాబు—సెట్టికి విన్పించుమ్రోయ్. నామ్గీము సరిగా వ్రాసేదివుందీ.

గుమా—నయ్యద్ ఖాదరుగులామల్లీలు మన కిదివరకే వ్రాసిపంపి వున్నారు. అందుచేత పేరు తెలుసునుగా. (సెట్టినిజూచి) సెట్టిగారు!

వినండి. (చదువుచున్నాడు) “పచ్చిపులుసు గుగ్గిళ్ళ సెట్టికి-అలీపూరు నవాబు జుబ్బాతుల్ అక్బాబాఫియత్ బాద్షానయ్యద్ దోస్తు మహమ్మద్ అలీమీరు పాచాబహద్దరు వ్రాసిన హుకుం మిమ్ములను అలీపూరులో వున్న మాహుజూరు తాణాలో షరాబుగావుండుటకు నెలకీ రూ 500 యిచ్చే పద్ధతిని యేర్పాటు చేసినాము. గనుక నెంటనే వెళ్ళి యీ హుకుం మారాణాదారుకు చూపించి పనిలో చేరవలసింది.

దస్కతు.

గుగ్గి—(తనలో) ఇహ పర వాలేదు. పుణ్యపండింది. (ప్రకాశముగా) ప్రభువులచిత్తం.

నవాబు—నీవు అలీపూరు వెళ్ళాలి. నీతో నయ్యద్ ఖాదరు గులామ లీలు వస్తారు!

గుగ్గి—ననాబుగారూ! అక్కడ నాకు X X X X X

నయ్య—ఇంకా అట్టే మాట్లాడవద్దు ఫ్రాయ్! నవాబుగారు చాలా ఇదిగా వుండారు. నీకీయెందుకు? సంగతి అంతా అలీపురంలో చూస్కోవచ్చును. రా.

గుగ్గి—మంచిది మంచిది. నవాబునర్కారుకు నలాం.

(తెర వాలును.)

రంగము:—[హైద్రాబాదు పోలీసు స్టేషనుముందు

గుగ్గిళ్ళ సెట్టి ప్రవేశము.]

గుగ్గి—(తనలో) ఆసాయిబులెవ్వరో నిలువునా నాకొంపలీసేశారు అయ్యోయింకేవుంది. అలీపురంలో నవాబుగారి తాణా లేదుమన్ను లేదు. కొంపగోడి అమ్ముకొని రెండువేలు యిల్లాతగలవేశాను. ఆ నవాబు దొంగనవాబు. అసాయిబులు, దొంగసాయిబులు. నా నోట్ల మన్నుకొట్టడానికి యీ వేషాలేశారు. ఇన్నాళ్ళ నుంచీ పట్టపడి

సంపాదించిన సొమ్ము ఒకనిమిషములో యెగిరిపోయింది. ఈ పోలీసు వారితో చెప్పుకుంటే యేవన్నా లాభంవుంటుందేమో ! ఈవూరు నాకుకొత్త. నేనీవూరుకుకొత్త. నన్నెఱిగినవారెవ్వరూ లేరు. (ఎదుటజూచి) ఏవండ్లో పోలీసువారు నన్ను రక్షించండి. బాబూ నాకొంప కగ్గినిప్పంటించారు. (కేకలు వేయును.)

(పోలీసు ఇనస్పెక్టరు ప్రవేశము.)

పో-ఇ—ఎవూర్నె నీది ! స్టేషనుముందు గోలచేస్తావ్ ?

గుగ్గి—(తనలో) ఇదంతా తురకషయం (ప్రకాశముగా) బాబూ మాది చాలాదూరం, కృష్ణాజిల్లా, కేసరివల్లి. రక్షించాలి. ఆరి పోయినదీపం యెలిగించాలి.

పో-ఇ—గోల చెయ్యక పంగతి చెప్పువ్రాయ్.

గుగ్గి—మహారాజా ! ఏమినంగతి ? మావూరు యిద్దరు సాహేబులు వచ్చి మానవాబుగారికి తెలుగులెఖ్ఖలువ్రాసే షరాబుకావాలనిన్నీ, నెల 1కి రూ॥ 500 జీతం యిస్తారనిన్నీ, అందుకుగాను రూ॥ 2000 లు నజరానా దాఖలు చెయ్యవలెనని చెప్పితే ఆశ పడి వున్నపొలం కాస్త అమ్ముకొని రూపాయలు పట్టుకొని ఆ సాయీబులతో యీవూరు వచ్చానండి. వాళ్లు నన్ను యీ వూళ్ళోవున్న ఆలీపూర్ నబాబుగారి దేవిడికి తీసికొని వెళ్ళితే నబాబుగారిని నేను చూచి మాట్లాడి నజరుయిచ్చాను. వారు నాకు వుద్యోగం హుకుం యిచ్చారు. ఆలీపూరానికి నాతోకూడా యిద్దరు సాయీబులుని పంపినారు. ఆ సాయీబులు నేను కలిసి టిక్కెట్లు పుచ్చుకొన్నాము. ఆలీపూర్ స్టేషనుదగ్గర దిగేటప్పటికి ఆసాయీబులు నాకుకనిపించలేదు. నవాబ్ హుకుంవుందని వాక బుచ్చేస్తే అక్కడ ఏమిథాణాలేదు. నవాబ్ లేడని చెప్పినారు.

పో.ఇ—అరే! బల్ మోషంలో వడ్డెవువ్రాయ్. ఆలీపూర్ నవాబ్,
కోర్ వ్రాయ్? నీకీబాగా యెవరోటోపీవేశార్. నీకీయీపూలో
హుకుంయెక్లయిచ్చార్? అయిల్లు మాజవాన్ని షూపిస్తావ్?

గుగ్గి—మహాపట్టం ఎల్లాచూపించను! ఈహుకుంచూడండి (ఇచ్చును.)

పో.ఇ—(చూచి) నిజంగామోహర్ దస్కతు చూస్తేనర్కార్
మోస్తర్ వుంది. బడాచోర్. అరే! నీతో మేము మాజవాన్ని
పంపుతాం, యిల్లుషూపించు లేకపోతేలేద్. ఇక్క ఆలీపూర్ నవాబ్
గివాబ్ యెవరులేదు. (ఎదుటజూచి) జవాబ్

పో.జ—(ప్రవేశించి) జీ.

పో.ఇ—నీకి యీడితో యెళ్ళి దొంగహుకుం యిచ్చినాడు అనిసెప్ప
తాడ్. ఆయిల్లు సూసి దరియాపు జర్కార్. (నిష్క్రమింప)

పో.జ—అరే. పద. నీవుకోమ్మివా?

గుగ్గి—ఆవును బాబూ. నాడబ్బు నాకొస్తే నీకు పొగాక్కు యిస్తా.

పో.జ—బేబరుగురు బాత్ కైకురే? చల్. యిల్లు షూపించు.

గుగ్గి—ఈసందే. (అనేకసందులవెంట వెళ్ళుచుండును.)

పో.జ—అరేక్యావురే. యెక్లా కనిపించేదిలేదు.

గుగ్గి—ఈ మోస్తరుగానే నన్నా సాయిబులు తీస్కొని వేళ్ళినారు.
ఇప్పుడాయిల్లు ఆన్వాలుపట్టలేకుండా వున్నాను.

పో.జ—అరే బద్మాష్. మాకు భోత్ కష్టం తెచ్చి పెడ్తావుండావు.

గుగ్గి—తిట్టకండి సాహెబుగారు! నేను కోవటి బిడ్డను.

పో.జ—అరేహేనాకా జూటా రిపోర్టు కర్రేక్త్యా! దో లాతా దేత
(కొట్టబోవును)

గుగ్గి—అయ్యబాబో. ఇదేమిటండి ? సామ్ముపోయి దిమ్మువట్టిం
దన్నారు. కొట్టబోతా రెందుకండి ?

పో.జ—సీబాబూకూ అచ్చీవుండాంపూయ్ సీతో తిరగడానికి? దొంగ
మాటల్ సెస్తావు. ఇది యెక్కడపిర్యాదు. చల్. చల్.

గుగ్గి—ఇంతపాప వేవిటండి?

పో.జ—బాత్ కక్ నకో. (కొట్టినిష్క్రమించును)

గుగ్గి—(రోదనముచేయుచు)అయ్యో! ఇంకేమిటిచేసేది. ఆసాయేబులు
నన్నేయింటికి తీసుకొనివెళ్ళినారో తెలియదు. ఇంకెవరితో చెప్ప
కోను? పైగా సామ్ముపోయిందని చెప్పకుంటే యీపోలీసాయన
యీలాచేసాడు. నా పెళ్ళాము మొగవెల్లాచూస్తాను? ఏమిటోసిన్న
ప్పుడు గుగ్గిళ్ళమ్మకోవడంచేత యీపేరువస్తే నేమిఈమధ్యకొంచంగా
సిల్లర దుకాణం పెట్టుకొని ఘరానాగా బ్రతుకుతూవున్నాను. ఈ
దొంగవుద్యోగంఆశమీద అన్నీఅమ్మకొని తుదకు యీలానోట్లో
మన్ను కొట్టుకున్నాను. మళ్ళీ సిన్నమ్మ పెట్టుకొన్న గుగ్గిళ్ళబుట్ట
సేతితోపట్టుకోవాలి. వీళ్ళదుంపల్ తెగ! నావుసుగు యొప్పుడుతగిలి
ఆసాయీబుల తలకాయలు భడేల్మని పగుల్తాయో? ఈరాజ్యంలో
యింకా గోలచేస్తూవుంటే తన్నులు గూడ తగుల్తాయి నింపాదిగా
కొంపకు చేరుకుంటాను.

(నిష్క్రమించును)

ప్రహసనము - (5) : గయ్యాళిభార్య.

—: ఇందువచ్చు పాత్రలు :—

విష్ణుశర్మ—పండితుడు

రామశాస్త్రి—విష్ణుశర్మ శిష్యుడు

గారీదేవి—రామశాస్త్రి భార్య

— — —

టీకాతాత్పర్యములతోనున్న శతకములు.

దేవనశతకము	0-3-0	దుష్టదీక్షాశాస్త్రము	0-6-0
సూర్యశతకము	0-2-0	గజేంద్ర మోక్షము	0-6-0
పాల రామాయణము	0-2-0	గజితపోధిని (ఎక్క-ములు)	0-1-0
భాస్కరశతకము	0-1-0		

హాస్య గ్రంథములు.

హాగము మేళము	0-1-0	దశావతారముల పాట	0-1-0
వేశ్యామృతం పా. 1, 2.	0-2-0	పాలకృష్ణలీలలు	0-1-0
మగహాస	0-1-0	గోవిందంపాట	0-1-0
చల్ మోహనరంగ పాట	0-1-0	సంసారి విముక్తి కీర్తనలు	0-1-0
గుమాగుమ్ హాస్యపుపాటలు	0-1-0	శ్రీరామగండకము	0-0-3

నెలయువారు:—నరస్పతి బుక్ డిపో, బెజవాడ.

ప్రహసనము - 5 : గయ్య శి భార్య

రంగము:—[రామశాస్త్రియింటిముందు విష్ణుశర్మచేతిలో మూటతో వ్రేవేము].

విష్ణు— (తనలో) నాశిష్యుడు రామశాస్త్రి నాయొద్ద సఠపూర్తిగవిద్య నభ్యసించినందుకు దగినట్లు సంస్థానమున బండితపదవి కూడకలిగెనని విని నేనెంతయుసంతోషించి యాతనిఁజూచుటకు వచ్చితిని. ఈతడు నాయొద్ద శిశూవచేయు దినములలో గయ్య శి యగు నాభార్య నన్నదినమును దూషించువిధము మొదలగుసంగతులఁ జూచి నవ్వుచు నుండెడువాడు. అప్పుడు నే నీతనికి దత్కాలికముగ నీకింతకంటె మంచిభార్యదొరినప్పుడు చూచెదనని చెప్పుచు నుండెడివాడను. ఈతనిభార్య కాపురమునకు వచ్చినపిదప నెన్నడును శిష్యుని గృహమునకు వచ్చియుండలేదు. కాని యీతఁడప్పుడప్పుడు మాయూరువచ్చి దాంపత్యసుఖమున కేమియులోటు లేదని చెప్పుచుండును. ఒకసారి నేను శిష్యునిఁజూచి ఈదంపతుల యనురాగమునుగూడ గాంచి యానందించెదనుగాక! (ఎదుటఁ జూచి) అడుగో! శిష్యుడు పిలువకుండనే తలుపుతీసుకొని వచ్చుచున్నాడు.

(రామశాస్త్రి వ్రేవేసించును.)

రామ—(గురువునుఁ జూచి తనలో) ఓహో! గురువుగారు వచ్చినారు. ఈయనను జూచి నాభార్య యేమి మండి పడునోకదా. నాసంసారము గుట్టు బయలుపడును. మాదాంపత్య మనురాగభరితముగ నున్నదని యీయనతో నప్పుడప్పుడు చెప్పినాను. విద్య నేర్పిన గురువు గృహమునకు వచ్చినప్పుడు గౌరవము చేయకయున్న యమర్యాద. కానిమ్ము. గురువుగారు వెళ్ళేవరకును నన్నేమియు దూషించ వలదనియు, భయభక్తులు గలిగినదానివలె నటించు

మనియు నాభార్యను బ్రతిమాలుకొనెదను. (గురువుగారినిచూచి ప్రకాశముగా) గురువుగారూ! నమస్కారములు. (చేతిలోని మూటతీసుకొనును.)

విష్ణు—రామశాస్త్రి! సేమమేకదా!

రామ—తమ దయవలన; తమ రాక యెక్కడనుంచి?

విష్ణు—నిన్ను (జూచి) పెక్కుదినములైనది. మీ దంపతుల నొకసారి చూచి, మీయనురాగ విశేషమునకు సంతసించి పోవలయునని తలంపుపట్టి వచ్చితిని.

రామ—(తనలో) కొంపమీదకి తెచ్చినాడు. (ప్రకాశంగా) శిష్యుని యందు దయయుండుటచేత వచ్చినారు. దయచేయండి.

(విష్ణుశర్యను లోనికిదీసుకొనిపోయి వెంటనే ప్రవేశించి)

(తనలో) గురువుగారిని నెమ్మదిగా చావడిలో గూర్చుండబెట్టినాను. ఈయనరాక యింకా నాభార్యచూడలేదు. నెమ్మదిగాదానికి చెప్పి బ్రతిమాలు కొనవలెను. (ప్రకాశముగా భార్యనుద్దేశించి) ఒసే! ఒసే!

గారి (ప్రవేశించి) ఒసేన్నూ వల్లకాడున్నూ ఎందుకూ? ఏంపనిమిగిలి పోతువుంది ?

రామ—కేకలువేయకుండా కొంచెము నామాట విను.

గారి—గొంతుక నొక్కుకోమన్నావా యేమిటి?

రామ—ఒక్క చిన్నమాట. ఈవాళ మనయింటికి మాగురువుగారు వచ్చినారు.

గారి—నా నెత్తి మీదకు యెవరినో తెచ్చిపెట్టినావు. నేనువండలేను. వీళ్ళందరికి పిండాకుడు యెవరు పెడ్తారు?

రామ—అదికాదు. ముందు నామాటవిని తరువాత నీయిష్టంవచ్చి నట్లు జరుపు.

గారి—ఆయేడు పేదో యేడు.

రామ—మరేమీలేదు. ఈవాళ సాయంత్రం దాక నీవు నన్ను కట్టాక్షించవలెను. గురువుగారిని మర్యాదచేయవలెను. అదికాకుండా ఆయనతో నాభార్య చాలా మంచిదనిన్నీ, నాయందుభయభక్తులతో వుండునని చెప్పినాను. నీవు నాగౌరవం దక్కించవలెను. రేపటినుండినీ చిత్తమువచ్చినట్లుయీలోపముగూడవూర్తి చేసుకొనవచ్చును. ఈదినమునమాత్రము నేనెన్నితిట్టినను గొట్టిననుపడుచు భక్తిగలిగినదానివలెనుండుము. ఏలాగో! నామానం యీవాళకు మాత్రము కాపాడు.

గారి—నువ్వంతగా బ్రతిమాలితున్నావు గనుక యీరోజుకు నిన్ను నూరుతిట్లు తిట్టేవరకు క్షమిస్తాను. ఎక్కువ తిట్టువచ్చిందంటే మాత్రం అసలు వడ్డీతో గూడ వసూలు చేస్తాను.

రామ—మంచిదానవు. (తనలో) ఎన్ని తిట్టినా మారుతిట్లు అనదు. మరేమీపరవా లేదు. నాప్రతాపంగురువుగారికిచూపించవచ్చును. (ప్రకాశముగా) ఇక నేను గురువుగారి దగ్గర వుంటాను. నీవు వంటకానీ. (నిష్క్రమింతురు)

రంగము:—[వంటయిల్లు - ప్రవేశము : రామశాస్త్రి, విష్ణుశర్మ]

విష్ణు—(తనలో) ఆహా! ఏమి అనుకూల దాంపత్యము! నాశిష్యుడు భార్యను ఎన్నితిట్టినా మాట్లాడక బహు భయ భక్తులతోవున్నది. దాంపత్యమన్న నిట్లుండవలెను.

రామ—(భార్య నుద్దేశించి) ఏమి! భడవాముండా! ఇంకా వంటకా లేదా! నీపిండాకూడు ఎప్పుడుచేస్తావు? ఇంత ప్లాద్దెక్కియా మడి కట్టుకొనుట! పెద్దమనుష్యులు యింటికివచ్చినారనా! ఇంతసుస్తీ చేసినావు? దిక్కుమాలినదానా! మంచిచెడ్డ తెరుగవు.

గారి—(ప్రవేశించి తనలో) ఇతడు నూరుతిట్లు అవలేదనికాబోలు యీలా నోరువిప్పినాడు. ఇంకవూరుకుంటే లాభములేదు.

రామ—ఏమే! దీపపుశమ్మా మోస్తరుగా నిలుచున్నావు. బుద్ధిలేదా?
వడించవు?

గౌరి—(కోపముతో పులుసుకుండను దెచ్చి) ఛీ! సిగ్గుమాలినశిఖండి
నోరుమూయుము. ఏమిప్రయోజనము! కుక్కకు నేండ్లువచ్చినవి.
నీకువచ్చినవి. నూరుతిట్లుకన్న నెక్కువ మన్నించనని చెప్పియండ
లేదా? ఒడలెరుంగనిశివమా! నీమూలమున కుండపగిలినది. ముందు
ఈకుండవెలయిచ్చట బెట్టుము. తేలునకు పెత్తనమిచ్చిన శరీరమం
తయు గుట్టినట్లుగా యున్నది. వనపోసినప్పటివలె వాగు చుంటివి.
ఇదియేనా నీగురువు నీకు జెప్పినచదువు?

రామ—(తనలో) నాపరువు తీసినది.

విష్ణు—(తనలో) పూయి బాబో ఏమోఅనుకొన్నాను. ఇక్కడ
దాంపత్యం తెలిసినది. (ప్రకాశముగా) శిష్యా! ఈభార్యతోనీవు
నూరేండ్లు వడ్డలుము. అమ్మాయి! నీవు గురుపత్నికి మెరుగుదెచ్చి
నావు. “అనేకశతభాండాని భిన్నాని మమమస్త కే అహో గుణవతీ
భార్య భాండమూలం నపుచ్చతి” నాభార్యయేగుణవంతురాలు.
నన్నెప్పుడు కుండ వెలయిమ్మని యడుగలేదు.

(నిష్క్రమించును.)

(తెరవాలును)

JAGADGURU VISHWARADHYA
NA SIMHASAN DHANAMANDI సంపూర్ణము.

LIBRARY

Jangamwadi Math, Varanasi

No. 910 3166

సుజనరంజనముద్రాశాల, రాజమండ్రి.

మాస్వంత ప్రచురణములు.

—♦ ఆంధ్రనాటకములు ♦—		—♦ చరిత్రాత్మకనవలలు ♦—	
భక్తకవీర్ కో॥ స	0-8-0	వనమర్గము	1-0-0
పానుకావట్టాభిషేకము	0-8-0	తపోవనము	1-0-0
కాంతామతి బి॥ కో॥	0-8-0	జనమాలిక పా 1	1-0-0
శ్రీకృష్ణరాయపూరం డిటా	0-8-0	జనమాలిక పా 2	1-0-0
కోషనార జహ్వరీపాయి	0-8-0	తానీస	1-0-0
సంపూర్ణరామాయణము	0-12-0	మానసింగు	1-0-0
కుశలవ జి॥ లి॥	0-8-0	కళోరి	1-0-0
వడ్డలూకాము మ॥ న॥	0-8-0	కృష్ణ దేవరాయచరిత్రము	0-8-0
ఉపావరణము డిటా	0-8-0	—♦ డిటెక్టివ్ నవలలు ♦—	
భీమరీసేవి క్రి॥ త్రి॥	1-0-0	రక్తజ్వాల పా 1	0-12-0
రాధాకృష్ణలీల కం॥ దే॥	0-8-0	రక్తజ్వాల పా 2	0-12-0
వృద్ధవివాహము గో॥ నే॥	0-8-0	పేటికాంతరశవము పా 1	0-12-0
సతీఅనసూయ అ॥ సో॥	0-8-0	పేటికాంతరశవము పా 2	0-12-0
విచిత్రచిత్రమాల డిటా	0-8-0	విషజ్వాల	0-12-0
సంపూర్ణరామాయణము అ॥ సో॥	0-12-0	మండ్రగబ్బ పా 1	0-12-0
మహానంద దో॥ గో॥	0-8-0	మండ్రగబ్బ పా 2	0-12-0
కనకతార ము॥ చం॥	0-8-0	యమదూత	1-0-0
శ్రీకృష్ణతులాభారం జో॥ మృ॥	0-8-0	భయంకర నారీపికాచి	0-12-0
రామదాసు రా॥ నా॥	0-12-0	ప్రతాపవౌర్యము	0-12-0
రామదాసు గా॥ సూ॥	0-8-0	భయంకరచోరాగ్రేసరచక్రవర్తి	0-12-0
చంద్రకాంత	0-8-0	బంగారుబిడె పా 1	1-0-0
జయంతజయపాలము గ॥ కా	0-8-0	బంగారుబిడె పా 2	1-0-0
సంగీతసాగ్రంజి దే॥ నే॥	0-8-0	సుడిగాలి పా 1	1-0-0
పాండవాష్టాత్రవానము డిటా	0-8-0	సుడిగాలి పా 2	1-0-0
కారంగధర కో॥ గో॥	0-8-0	రూపసుందరి	0-12-0
—♦ సాంఘికనవలలు ♦—		కాత్యాయనోదము	0-12-0
మహాత్మ్య పా 1	1-0-0	వాదేవీడు	0-12-0
డిటా పా 2	1-0-0	స్మారకచి	0-12-0
డిటా పా 3	1-0-0	నరళ	0-12-0
ద్రక్ష	0-8-0	గజదొంగ	1-0-0
మనవి	0-8-0	ఇందిర	0-8-0
		హత్యావిచారము	

వలయువారు :—

కురు కూరి సుబ్బరావు, ప్రొఫెసరులు,
 వనమర్గము, డిటా, బెజవాడ (కృష్ణాజిల్లా).

మాస్వంత ప్రచురణములు.

బ్రహ్మశ్రీ ఆదిభట్ట నారాయణదాసుగారిచే రచియింపబడిన హరికథలు

1 జానకీశతపథము	1-0-0	5 భీష్మచరిత్ర	0-5-0
2 దుష్టిణీకళ్యాణము	0-12-0	6 అంబరీషచరిత్ర	0-5-0
3 హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము	0-12-0	7 గజేంద్రమోక్షము	0-5-0
4 మార్కండేయోపాఖ్యానము	0-12-0	8 ప్రహ్లాదచరిత్ర	0-5-0

పై ఎనిమిదిపుస్తకములు కలసిన క్యాలికో బెండు 5—8—0.

సావిత్రి ... 0—12—0

—:0:—

బి. బాలాజీ దాసుగారిచే రచియింపబడిన హరికథలు.

1 సంగ్రహరామాయణము	1-0-0	10 శశిరేఖాపరిణయము	0-5-0
2 కుశలవ విజయం	0-5-0	11 దయాకర విజయము	0-5-0
3 గయోపాఖ్యానము	0-5-0	12 ద్రాపదీమానసంగీతము	0-6-0
4 ప్రియంవదాచరిత్రము	0-6-0	13 పురందరదాసు చరిత్రము	0-6-0
5 జయప్రదాన శత పురూరణ	0-5-0	14 నూరదాసు చరిత్రము	0-6-0
6 క్రైశంకు విజయము లేక హరిశ్చంద్ర	0-5-0	15 కుచేలోపాఖ్యానము	0-6-0
7 నలచరిత్ర	0-5-0	16 హరికథానికాసమంజరి	
8 సీతాకళ్యాణము	0-5-0	మొదటిభాగం [పద్యములు]	0-6-0
9 దుష్టుంగన లేక వికాదశీ మహాత్మ్యము	0-5-0	17 దీటా 2వభాగం [కీర్తనలు]	0-5-0
		18 కర్ణానందదాయి [పద్యములు]	0-6-0

ఇద్రాచల రామదాసుచరిత్ర [చల్లారామలింగయ్యగారి విరచితము] 0-6-0

తిరునగరి శేషదాసుగారిచే రచియింపబడిన హరికథలు.

1 కైరామపాదుక	0-5-0	4 శ్రీమదుత్తర రామచరితము	0-5-0
2 సీతాకళ్యాణము	0-5-0	5 సుభద్రాసరిణయము	0-5-0
3 సీరావహరణము	0-5-0	6 నమయోచిత పద్యరత్నావళి	0-6-0

వలయువాడు :—

కు రు కూ రి సు బ్బా రా వు, ప్రొప్రియిటరు,

సరస్వతీ బుక్కుడిపో, బెజవాడ (కృష్ణాజిల్లా).
అనివాయవలెను.